VIENYBE LIETUVNINKU

GARSAS SUSIVIENYJIMO.

Nr. 25. Plymouth, Pa., diena 18 Birželio (June) 1890 m. Metas V.

ENTERED AS SECOND CLASS MATTER AT THE POST OFFICE AT PLYMOUTH, PA.,

Tas laikrasztis yra patvirtintas ir pavelytas del skaitymo brolams Lietuviams nuo valdžios dvasiszkos katalikiszkos.

Kun: D-ras M. Juodyszius, prabaszczius Brooklyno.

Kunigas A. Burba, Klebonas Plymoutho.

Kalendorius 1890.

4 SANVAITE (NEDELA) PO SEKMINIU.

Evangelija: „Apie apstingą žvejonę.

(Łuk..15.)

BIRŽELIS (JUNE) MENO. *Tur dienu 30.*

DIENOS.		VARDAI SZVENTUJU.
22	Nedele.	Paulino.
23	Panede.	Marijonos, Agripinos.
24	Utarni.	Užgimimo Szv. Jono Krikszytojo.
25	Sereda.	Gulelmo ir Prospero. (prieszpilnis)
26	Ketverg.	Jono ir Povyło.
27	Petnycz.	Vładisłovo K.
28	Subata.	Leono II. popież. Heraklido.

ŁOCNASTIS J. PAUKSZCZIO.

Redytojas J. Andziulaitis.

Rankraszcziai atsiusti nuo mus brolu [korespondencijos] nebus sugražiuti atgalos.

Adresai Uredininku

Susivienyjimo Lietuvninku Amerikoje.

Rektorius,

Rev. M. Juodyszius,

152 North 10-th Street,

Brooklyn, E. D. N. Y.

Prezydentas,

Thomas A. Butkiewicz,

Nanticoke, Luzerne County Penn'a.

Sekretorius,

Vincent Wroczyncki,

Mahanoy City, Schuylkill Co. Pa.,

P. O. Box 429.

Kasierius,

Sylvester Pauksztis,

Edwardsville, Luz. County Penn'a

THE WEEKLY

"Vienybe Lietuvniku"

APPEARING EVERY WEDNESDAY

The only Lithuanian "NEWSPAPER" in PLYMOUTH, PA. Represents the interest of more than 75,000 Lithuanians in the *United States Subscribtion only Two Dollars per year.*

RATES OF ADVERTISING.

ONE LINE ONCE.....	$0.25
ONE INCH ONCE.....	$1.00
ONE INCH, ONE YEAR.....	$10.00

All communications mus be addressed

Joseph Pauksztis, Plymouth, Pa.,

The Printing Office of „Vienybe Lietuvniku" executes the cheapest, promptest and most correct printing in lithuanian languages:

Job Printing in all modern languages.

"Vienybe Lietuvniku"

Iszeina kožną Seredą, Plymouthe,

KASZTUOJA.

ANT METU AMERIKOJE.... $2,00.

IN UŽMARE..... $3,00.

Adresas toks:

Joseph Pauksztis,

132 E. Main Str.,

Plymouth, Luz. Co. Pa.,

Kiekvienas skaitytojas — prenumeratorius „Vienybes Lietuvininku“ gauna per musu redakciją „Varpą“ su prisiuntimu už 1 dorel. ant metu, „Szviesą“ su prisiuntimu už 30 ct. „Ukininką“ su prisiuntimu už 1 d.

„Lietuvio Sapną“ Lakuno galima dar gauti už 5 centus musu redysteje.

Plymouth Pa., 17 d. Birželo.

Pasiilgimai senojo kalbos kratinio dar vis duodasi girdeti vienur ar kitur tarp tulu musu gudriuju galvu. Jie skundžiasi, kad „Vienybes“ kalbą negali suprasti, kadągi joje nesiranda jau nei lenkiszku, nei žydiszku žodžiu. Vienas toksai „abivatelus“ sukrevezojo mums net gromatą, kurioje jis mums prikiszineja žodžius — tauta, mokslaine, kuriu jo surukusi smagenine niekaip negalinti sužlebczioti. Prieg tam, pasigirdamas, buk jis mokąs labai augsztai angliszkai szneketi, pasidrinsta mums užkirsti: „ar tai lietuviszki yra tie žodžiai?“

Žinoma, su tokiu didelu kalbžiniu mums sunku stoti i ginczą kas link lietuviszkumo tu žodžiu.

Pasikakdinsime tik ant priminimo jam, kad jeigu jis taip gerai galejo iszsimokinti angliszkąją, tai szimtą sykiu lengviaus butu galejęs iszmokti savo motynos kalbą. Motynos kalba! kas gali buti brangesnio del szirdies žmogaus už ją! Tatai mateme žmones didžiausius persekiojimus nukentejusius už kalbą ir tevynę, bet Amerikos lietuvis turi savo pažiuras, savo pilozopiją, tame dalyke. Ji, mat, jam duonos neduodanti, kur, sako, tu nueisi su lietuviszka kalba! Taigi, kam jam dar laužyti savo smagenis po to, idant suprasti vieną ar kitą jo kaime nevartojamą žodi! Juk jis isz to duonos nevalgys. Taip tai saprotauja musu Pittsburgiszkis pilozopas, taip mislyja ir kiti jo draugai.

Dyvini yra tie musu „abivatelai.“ Tulas apispangis iszlipa isz laivo, o aplankęs su viengenczіais keletą karcziamu, jau ant rytojaus „gademuoja“ ir „bicziuoja“ ne prascziaus už „abivatelus“ — kodel jis taip greitai iszgali suprasti angliszkus keiksmus, kurie jam niekad gyvastyje nei nesisapnavo? Regisi kelatą nevartojamu jo apygardoje lietuviszku žodžiu butu szimtą sykiu lengviaus iszmokti, bet kam jam to reikia — jis duonos isz to nevalgys! Jo nuskurdęs protas negali suprasti to, kad tik prigimtoje kalboje galima igyti geriausią apszvietimą, o be apszvietimo juk jau beveik negalima darosi gyvęti sziądien; jis nesupranta to, kad apszvietimą galima igyti tik tada, kada kalba yra ant tiek apdirbta, jogei joje galima raszyti mokslo rasztus ir kningas. Idant paraszyti tokias kningas, neisztenka žodžiu vartojamu viename kaime ar vienoje apygardoje — reikia pažinti tarmes visu apygardu, reikia surinkti isz visu tinkamus žodžius ir sutverti vieną *raszto* kalbą, prieinamą del visu apygardu Lietuvos. Jeigu mes klausytumeme musu amerikiszkiu „abivatelu,“ tai tada reiketu iszleisti del kiekvienos parapijos atskirius laikraszczius ir kningas: del dzuku – dzukiszkas, del kapsu – kaipsiszkas, del zanavyku — zanavykiszkas ir tt., nulipytume isz lietuviszkos kalbos lengviu budu tuziną kalbu ir kas tada butu? Pasidarytu tada mutinys, ir musu ir taip jau nedideles sylos dar daugiaus sumenketu. Nera ant svieto kalbos, kuri neturetu vietiniu tarmiu (dijalektu), o vienok nera taipgi kalbos, kuri turetu kelas literaturas; raszto kalba yra visados viena, kningos ir laikraszcziai iszeina del visos tautos, o ne del atskyriu parapiju.

Delto tai dovanai tikisi tuli neiszmanelai lietuviai, kad „Vienybe“ kada nors veluk gryžsz prie senojo savo žargono. Žargonas tasai toluk buvo geras, pakol „Vienybe“ pati nepersiludyjo blogai daranti, nepasigaudama raszto kalbą. Kad tai ne „Vienybes“ „iszmislas“ yra, lengvu persiludyti. Prider tik parsikviesti lietuviszkus laikraszczius isz Lietuvos; pasiskaitęs kožnas patirs, kad visi laikraszcziai vartoja tą paczią kalbą, kaip ir mes.

Tie, kurie sakosi negali suprasti „Vienybes“ kalbos, nesupranta jos per savo nenorejimą suprasti ją — nieko nera lengviasnio, kaip prigimtą kalbą iszmokti; tie ponai paprastai yra pragerę savo protą karcziamose, isz ju mažai naudos del lietuvystes, ir mes apie juos neapstosime. Mums yra brangus tie brolai, kuriu gyslose teka nenunuodintas alumi lietuviszkas kraujas ir lietuviszka szirdis krutineje taksi.

Taksi nesugadytos lietuviszkos szirdys ir szitoje žiameje, ir ant ju mes kraujame savo lukesti ir savo brangiausias viltis.

— Girdejome, kad Philadelphijoje lietuviai uždejo lietuviszką parapiją ir renka piningus del pastatymo lietuviszkos bažnyczios. Smagu girdeti lietuvininkus visur krutant ant savo dirvos: Kelkitesi, brolai, varykite szalin nuo savęs moczeką lenkystę, o netruksite užkopti ant kalno iszganymo. Philadelphijos brolu krutumas tegul buna sugedinimu del tukstancziu Szenandorio užmigelu viengenczіu!

Isz Lietuvos.

— Tilžeje užsidejo draugyste gimnaziją lankancziu lietuviu – mokintiniu. Draugyste isitaiso savo lietuviszką kningyną ir prilaikys lietuviszkus laikraszczius. Džiaugsmas ima, kad lietuviai ir vokiszkose mokslainese pradeda busti isz ilgo miego, — kas gali po to sakyti, kad lietuvyste negyvuoja tarp Lietuvos vaiku! Sveikiname Prusu mokinanczіasią jaunuomenę, velydami jai laimingai kruteti del labo tevynes Lietuvos.

Isz Kitur.

— *Suv. Valstijos.* Laudes suraszinetojai užejo Richmond'e, Va., nigerę, Marthą Grav, kuri pagimde 37 vaikus nuo 1868 m. Ji pagimdžiusi 6 sykius po tris, 6 sykius po du ir 7 sykius po vieną.

— Laudes suraszinetojai nekuriose pietinese valstijose skundžiasi ant blogo žmoniu su jais apsiejimo. Jiems ne tik daromos yra klutys atlikime ju pareigu, bet dažnai ir muszti tenka gauti. Superintendentas Porter atsiszauke i pietinius senatorius, idant jie savo itekme žmones ikveptu klausyti tiesos.

— Indijonai pradeda burtiesi Montanoje. Jie apleide savo paprastas stovenes ir užpuldineja ant kolonistu sodybu.

— Septintasis metinis praneszimas New Yorkiszkio „Bureau of Labor“ parodo, kad laike paskutiniu 5 metu szitoje žiameje buvo 9.384 straikai, isz kuriu 4.432 tape laimeti darbininku, o 1.434 praloszti.

— Anarchistas Kaiser, kuris buvo rasztavotas Chicagoje už padejimą dynamito po Haymarketo monumentu, apskunde i sudą superintendentą ir kitus uredininkus policijos už bereikalingą surasz-

tavojimą. Jis tape paleistas isz kalejimo per sudžią Tuley su užtemyjimu uredininkams, kurie be jokios prieżasties nekaltą žmogu sueme.

— Lousianos loterijos kompanija, matydama, kad Lousianoje negales jau prigaudineti svietą, rupinasi igyti charteri North Dakotoje. Toji valstija dabar kribžda jos agentais, kurie prikalbineja žmones balsuoti už ją. Sakoma, buk 5 milijonai dorelu busę apversta del papirkimo gubernatoriaus ir legislaturos.

— Mieste Dubuque, Ia, numire vaikas, kuris nieko nevalge per 96 dienas apart sodinio vandenio. Daktarai sako, kad jis turejęs paralyžiu viduriu. Kaip ten nebuk, vienok szitas atsitikimas yra labai akyvas mediciniszkoje praktikoje.

— Daugeli žmoniu, kurie nenorejo duoti atsakymu ant klausymu laudes suraszinetojams, tape surasztavota New Yorke.

— Pottsvilles kalejimas priguli prie skaitlaus druciausiu Pennsyvanijoje, vienok, nežiurint ant tai, keturi kaliniai pabego isz jo sziomis dienomis. Policija iszsiuntinejo telegramus i visus krasztus, vienok pabegusiu nepasiseke suimti.

— Szitomis dienomis numire mieste Americus, Ga., nekuri pone Merrifield, kuri 30 metu atgalos, susibarusi su vyru savo už savo ilgą liežiuvi, prisieke iki smert neižodžio neszneketi — ir iszpilde savo prižadą. Tuli laikraszcziai velyja jos pelenus, ažuot Kleopatros, ant Chicagos parodos nuvežti.

— *Maskolija.* Caras su savo naniszkiais staigu apleide Gatežiną ir nusikrauste i Peterhofą, neduodamas nieko apie tai žinios, nepaemęs jokiu daigtu: Regiamai pajuto nihilistus.

— Vieszpatauja didelis nepakajingumas isz priežasties padidinimo vokiszkosios kariaunos ir kalbos ciecoriaus Viliamo Karalaucziuje. Laikraszcziai maskoliszki neiszsitiki vokiecziams ir raszo taip: Ciecorius nori padauginti kariauną su 18.000 kareiviu, nori sudrutinti artileriją. Kuomet ciecorius tai pasieks, vokiszkoji kariauna bus drutesne už maskoliszkąją. Maskolija turi pamislyti apie savo armiją ir artileriją, kadą gi vaina esanti neiszvengtina, ir Dievas vienas žino, kokia toji bus vainas su nerukstancziu paraku ir visokiomis naujomis prietaisomis.

— Valdžia gavo žinę, kad naujas suokalbis del nužudymo caro yra taisomas, ko delei sargyba caro tape padvigubinta. Daug žmoniu tape surasztavota.

— *Vokietija.* Ciecorius Viliamas skaitąs kiekvieną darbininku peticiją. Isz priežasties jo prielankumo prie darbininku net Maskolijoje yra sznekama apie pagerinimą buvio darbininku.

— Berlyne nusidave sekantis atsitikimas: Amerikietis Joseph Jonasson, isz New Yorko, vaikszcziojo Berlyne su dviem studentais; užsigerę tiedu draugu staigu pradejo rekti, jogei amerikietis piktžodžiuojęs ant vokiszkojo ciecoriaus. Pribuvo policija ir, nežiurint ant protestavojimu p. Jonasson, nurodanczio ant gigtuno studentu, jis tape suimtas ir uždarytas i purviną kalejimą, isz kurio tik po triju dienu, surastas savo brolo, kuris taipogi buvo dravge su juomi Berlyne, tape iszleistas po didele kaucija. Vokiszkoji policija pasielge su tuomi žmogumi labai neszvankiai ir prova priesz tuodu studentu, kuriedu ir iszsipagirioję tvirtina, butent Jonasson keikęs ciecoriu, tape pradeta.

— *Prancuzija.* Prancuziszki radikalai asztriai kriti kavoja prezidentą Carnot, už paleidimą isz kalejimo kuningaikszczio Orleaniszkio. Paleisdamas tą kalini, prezidentas sulauže istatymus žiames, nes kalini, pagal istatymus Prancuzijos, gali tik tada prezidentas paleisti, kada jis pusę prisudyto laiko yra atsedejęs.

— *Austrija.* Karo ministras Bauer panesze budžeto komisijai, jogei pakajus Europoje yra netvirtas ir todelei padauginimas armijos esąs reikalingas. Kasztai tojo padidinimo iszneszę 80.000.000 — 100.000.000 florinu.

— *Szpanija.* Mieste Puebla de Rugat pasirode kolera; žmones bega łauk isz miesto. Pirmutinis susirgimas ant koleros nusidave menesi atgalos.

Atsiszaukimas i brolus Lietuvius.

Isz apveizdos Dievo ir per susiklausymą brolu Lietuviu pradejome 1 dieną szio menesio statyti jau savo lietuviszką bažnyczią Plymouthe, todel meldžiame brolu Lietuviu, gyvenanczių kituose miestuose, pributi mums i pagelbą nors su kelais centais: niekas isz to nepavargsite, o nuopelnus gausius už tai apturesite amžiname gyvenime nuo Vieszpaties Dievo, kurs szimteriopai užmoka kožnam už menkiausią dovaną, paszvęstą ant praplatinimo garbes Dievo. Jau nuo nekuriu brolu ir seseriu esame apturejęs, apie ką buvo apgarsinta „Vienybeje"; užtad-gi ir dabar pasitikiame, jog atsiras tokiu dievobaimingu brolu, kurie pribus mums i pagelbą, labjausiai turiame didę vilti, jog lietuviszkos draugystes tame dalyke nebus kurczios, nes jau nekurios isz ju priżadejo mus neužmirszti tame dalyke. Piningus galima siusti i redystę „Vienybes" ar ant vardo kuningo.

Kun. A. Burba ir komitetas lietuviszkos parapijos Plymouthe.

Medicina ir Valstija.

Moteris ir ligos.

(*Pabaiga*)

4. *Prietaras* sziadien daugiur turi pervirszyjanczią itekmę ant *draugijiszku prietikiu*. Nors visi ir paipažinstaną sakini Biblijos: augkite ir dauginkitesi ir pripildykite žiamę! vienok daugiur žmoniu paprocziai suvaržydami ryszius tarp žmoniu daug skriaudos padaro gyvenime. Daug czion neturiu vietos apie tai raszyti, ale pro szali eidamas negalu neužtemyti to, kad daugybeje sutuokmiu nera łaimes, o jos pasidarę yra pragaru ant žiames vienintelai isz priežasties ryszių motėrystes, kuriuos skelbejai doros reiszkia esant nesutraukomais! Kiek vargo, dvasiszkos kanczios, kiek krimtimosi, kiek „svetmoteriavimu" pasilautu ant žiames, jeigu pasilovus meilei tarp susituokusiuju atsileistu rysziai juos mezgusiejie! Draugija tik turetu tokiuose atsitikimuose žiureti, idant perskyros vyro su paczia vaikams nepadarytu skriaudos, kas galima yra itaisant iredues, kaip kad yra del rastiniu vaikialu; tai butu vartotina tik tada, jeigu turtai tevu neiszneszttu vaiku buvi aprupinti. Netark, skaitytojau, manę esant užtareju mormonizmo! Ne, ne! asz tariu, kad sutuokime tiktai tada yra dora, kada ji remiasi ant meiles, tikros meiles tarpe susituokusiu. „Mes jaucziame ikvepią, gaivinanczią pajie-

gą meiles ir vilties, kaip jaucziame nubłoszkianczias, su silpninanczias, gyvasti ardanczias itekmes skauges ir abejingumo. Żodis ar pażiurejimas gali mums duoti gyvasti, ir żodżiai bei pażiurejimai - paskubinę yra myri. Łaimingoje meileje, netik gyvastines pajiegos yra iszdalintos, bet jos yra padidintos.... Vienybeje yra drutybe — drutybe del kożno vieno, lyginai kaip sujungta drutybe visu". (Nichols). Ale tegul meile pavirsta i neapikantą, i nekensti vienas kito — o, ar galima dar pekłoje pramanyti arszesnes korones del mirelu, kokias perleidżia tie, kuriu meile prapuole?!.... „Aiszku yra, kad neiszpuoła mums nekuomet pamesti isz akiu dvasiszkas ir moraliszkas iszlygas sveikatos ir gydymo. Liga, daugybeje atsitikimu, turi savo pradżią dvasiszkose ir moraliszkose iszlygose. Żmones pastoja ligoniais, ir mirtinais ligoniais, per rupesczius, kłapatus, skaugę, patrotyję gaivinanczias itekmes meiles ir vilties, ir visus padrutinanczius jausmus bei geidulus. Kaip nera gydykłos paneszios i meilę ir vilti, taip nera nei nuodo paneszaus i krimsmę ir abejingumą. Vyrai ir moters isz tiesu mirszta nuo pałaużtos szirdies — umai, kaip kada, bet daug tankiaus palengva griudami" (Nichols).

Kaip istatymai neturi pagałos del nełaiminguju susituokelu, taip draugija neieina i padejimą „paslydusiu" mergu. Tokią nabagę, kuri savo jausmu nemokejo apgaleti, o kuriai łaime neatsiunte vyro del łaimingo sugyvenimo pagal draugyjos imonius, už jos szirdies szvełnu minksztumą draugija moka paniekinimu, bjaurojimu, persekiojimu: nupuołusi merga yra badoma pirsztais! Niekados asz neużmirsziu, ką macziau Maskvoje, kada, kaipo suraszytojas gyventoju 1880 m., patekau i grintelę vienos tokios nełaimingos. Iszkłausinejant apie kudiki, grażiai lyg ant mielu auganti, mergina drovejosi prisipażinti, jog tai josios jis yra, ir ant gało graudżiai eme verkti ir raudoti isz skausmo szirdies, nesa ji pratusi buvo matyti tik żmones ją paniekianczius. Jos jausmai del kudikio buvo pilni meiles, ale akyse żmoniu ji nebuvo guodojama už motynystą, nesa żmogus, ką ją suvylojo, pasitrauke nuo jos valandoje pasijautimo! Popas ir nesielge żmoniszkai su ja! Ir kas gali suskaityti, kiek susikrimtimu tokios nełaimingos „nupuoleles" perleidżia! lengvu yra suprasti, kad tokią nełaimingą draugija pati pastumia i bedugnę pakrantę paleistuviavimu, užgaudama jos visus żmoniszkus jausmus isz paczios giłumos. O kodel nieks nekoroja tuos, kurie merginas vylokingai apgauna?! Prancuzijoje vaikus mergu vadina „enfants de la patrie", vaikais tevynes, ir del ju vyresnybe turi priegłaudas, ale lietuviai del „benkartu", „mergvaikiu" neranda vietos nei savo szirdyje, nei žiameje! Ar-gi tad dyvas yra, kad tokios nabages neretai paczios sav gyvasti atima, nusiskandindamos ar kaip kitaip, o taip-gi dar tankiaus savo vaikelus nużudo? Nużiurint ant to viso, tai didesne tame visame kalczia pripuoła ant sążines draugijos, kuri, neatmindama to, żinoma asztriai koroja prasiradelę. „Besążiniszki vyrai iszveda isz kelo mergas, kuningai iszkeikia iszvestąsias, ir iszvestosios nużudo dalyvunus savo biednystos ir ludininkus savo nusirodanczios gedos. Tai yra trymis żodżiais dorybe musu dabarnyksztes veidmainingos draugijos tuose dalykuose" (K. Heinzen, „Ueber die Rechte und Stellung der Frauen", geriausia kninga toje dalyje, kuomet mano skaityta).

5. Jeigu daktarai nukreiptu aki draugijos ant reikalingumo del svieto žiniu hygijenisz ku, fyzijologijos, auginimo vaiku ir tolygiu svarbiu gyvenime dalyku, kiek bedos ir ligos jie per tai isztremtu isz draugijos! Nebutu nei vierytina! Sziądien-gi daugumas mergu nei nevuoste moksło, o tai, ką jo ragavo, tai del gyvenimo ne kas-žin kiek naudos. „Geograpija ir istorija, fyzika ir estetika, svetimos kałbos ir paiszymas, net praktiszki, kommercijiszki moksłai buna mokinimo plane, muzika ir dainavimas, deklamacija ir drama, istorija raszlavos ir mytologija, szokimas ir vylone vyru yra ant dienos paredko; o kaip stovi su żmogaus (moteriszku) kunu, isz kokiu dalu jis susideda, kokios butinos funkcijos joms pripuoła, isz kokiu daigtu kunas susidaro, katrie paguodżia jo sveikatą, ir katrie ją ardo, kokie daigtai nežiurint ir i paproczius, vartonę ir geidulingumą veikia ant jo kaipo nuodai ir ji sunaikina, kokiais kelais ir irankiais ligoniai turi naudotiesi, idant vel pagyti, to viso niekur nerandi mokinimo planuose moteriszkose moksłainese ir augsztesnesese. — Ir kokia tada nauda isz apszvietimo ir mokintumo, jeigu vis tiek savo kuną nugybusi valkioja, lyg mirele tarp gyvuju vaikszczioja, ir vel gimdo ligotus, nugybusius sutverimus, ką neszioja savyje diegus myrio?" „Moterys rankose daktaru yra dar łabjaus be vales, nebrendusios, kaip vyrai, kadą-gi jos akłai visokius vaistus ir vaistelus vartoja atsitikus ligai, ir tiems neveikiant kelauja net pas žinomus szundaktarius, piemenis, senas bobas ir tt., ir tose kelonese pasirodo geležinemis ir nepaiłstanczio mis. Kad per toki elgesi kunas vienval kenczia, vis łabjaus prisibaigia, ir ant gało sveikata visai pakasama ir pragaiszinama yra, to, regisi, moters nei nepatemyja; nesa tarp ju itikejimas ir prietarai i „liekarstvas", „žoles" „ir arbatas" yra sztyvi ir druti. Szitas itikejimas tankiai nei tada nera perłaužiamas, kada jau atsiguła ant mirtino patało" (F. W. Kubiczek).

Nežinia moterims visur smugiais atsimoka gyvenime. Susirgo mažytis, tuojau — gydykłu szian! Beveik kożna boba tariasi esanti nudalinti kudikiui gydykłas, kuomet drovetusi tai daryti del suaugusio žmogaus. O vienok daug sunkiaus yra gydyti kudiki, kurs negali pasakyti savo skausmu, nei kaip vaitojanti suaugusi ligoni! Netikusi gydykła ar jos perdejimas łabai lengviai gali mažam gyvasties siułą pakirpti. Bile koks neiszmintingas žingsnis, netikusi drapana, nesužlebeziojamas penas, netikusi gydykła, tankiai užbaigia mažyczių łukestingas dienas. Diduma kudikiu mažystoje mirszta isz priežasties nemokejimo su jais apsieiti. Kaip-gi yra svarbu, kad motynos butu ipatingai prigatavytos del pareigu, kokias jos paima ant savęs! Daug vel vaiku yra reksniais ligotais del neregulariszko ju penejimo, apie ką man teko raszyti kninguteje apie vaiku auginimą". O ką jau sakyti apie vaiskumą? Karves versziukus nułaižo nuo apterszos, o moters neretai vaikus łaiko per dieną łopszyje szłapiose ir priszmeižtose drapanose; pats łopszys kartais isz toło atsiduoda taip pat, kaip ir kudikis pats, nevalyvai užłaikomas! O, kiek moksłas galetu gyvasciu iszłaikyti, jeigu jis patektu i smagenis ir szirdis moteriu!

Apie tai, jog aborcija neretai isz nežines apie jos kenkmę nusiduoda, jau augsz-

cziaus rasziau, ir neabejotina, kad apszvietimas bei pagerinimas buvio moteriu praszalintu kaip daug ju ligu, taip lygiai ir aborciją.

Kiek moteriu suardo savo sveikatą per greitą atsikelimą isz pałago! Berots hydropatai sako, kad moteris užsiłaikanti dijetiszkai, visuomet istengianti be kenkmes atsikelti jau i treczią dieną, vienok tai nera megintina, kadągi gumbas, dar nesusitraukęs i prigimtą dydi, gali lengvai nusileisti žiamyn, isz ko daug bledies del sveikatos gali pasidaryti (k. a. prolapsus ir tt.). Daugelis moteriu dydisi matydamos, kaip greitai jos gali vaikszti-neti po pałago; taip jau treczią dieną jos iszkela kojas ant asłos, devintą jau žengia keletą žingsniu, ir i dvi nedeli jos užsiima savo paprastu darbu. Iszeiga tokio elgimosi yra per greitai pasidaryti padrutintu ligoniu. Kiek sykiu moters atejo pas mus skunsdamosi ant skaudejimo strenu, bałtuju (leucorrhoea), traukimo žiamyn, ir kitu paprastu ženkłu ligos gumbo; ir mes pakłausiame, „Kada prasidejo ta beda?“ Jos atsako, nuo gimimo tokio tai kudikio. „Ar jus emete vaikszczioti aplinkui ankscziaus nei kaip paprastai?“ „Na, taip, asz jaucziausi visai gerai ir negalejau isztryvoti patale“; arba „Mano aukle paliko manę ir nebuvo kam padaryti mano darbą, tai asz atsikełusi meginau daryti, ką galejau“. Atsiminkite priežodi: skubinkiesi palengva! Łaukkite kantriai 4 ar 5 nedeles, iki gamta sugrąžins prigimtą buvimą gumbo organams, ir tada galesite atsikełusios dirbti savo darbą, su sveikata gan greit pagerinta nei kaip pamažinti, per iszpildymą funkcijos atgimdos“ (Warner).

Kiek vel mergu iszsisaugotu nuo ligu gumbo, jeigu žinotu, kaip reikia saugotiesi atszaldyti kojas, rietus, papilvę szaltesniame ore, ir kokio atsargumo reikia begyje antdrapaniu!.... Tegul permainos nespetu umai matomos pasidaryti, bet i keletą pakeleniju sveikata moteriu pasiektu augsztą łaipsni pasigerinimo: kaip pasiduoda nuo vienos gentkartes ant kitos zuikio łupa, pervirszis pirsztu ant ranku ir koju arba motyniszki (taip vadinami) ženkłai, arba vel kaip anos úmos ispaudos, igytos regint kripius ar kitokius nesmagius del žmogaus daigtus, nepasilieka be pedsako ant vaiku, taip pat ir pasigerinusi sveikata motynos netruktu pereiti ant vaiku, o tiems vel prigulincziai gyvenant sveikata dar łabjaus drutas szaknis igytu. „Dijeta tevo ir motynos turi daug darbo su sveikata kudikio. Girtas tevas prades nepilnaproti kudiki. Gosłus vyras perduoda prakeikimą netvarkaus meiłavimosi ant savo vaiku. Linkme ant beprotystes, ir ant piktadarystes ir nedorumo, kas netoli yra virtę nuo beprotystos, gali buti paduo'i per tevą bei motyną ant vaiko. Susituokiant yra svarbesni dalykai ant perkratymo nei kaip stonas ar turtai, ir ką žmones vadina gera pora, gali tai buti visai bloga. Jaunikis, kuris iszeikvojo savo gyvastines pajiegas, tuomi apgrobe savo kudikius. Kas seja łaukines aviżas, tas rupina menką pjuti del savo vaiku“ (Nichols). Bet hygijeniszkai gyvenant tevams, pažymes ir pavaldytu ligu gali buti numazgotos szalin. Vaikai gimę isz szkrofulingu tevu, jei gražiai gyvena, gali numesti szalin tą puveną. Podagra, džiova, beprotysta ir gosłumas, kurs veda i nudetą, ligą ir myri, be abejones gali buti pavaldyti, bet taip pat gali buti ir iszgydyti atsakancziose iszlygose gyvenimo.

Isz to mes galime matyti, kaip svarbus yra dalykas igyti naudingą moksłą del gyvenimo netik vyrams, bet ir moterims. Gražiai raszo dras Nichols: „Istatymdavejai, augintojai, tikejimo mokintojai, turetu tyrineti fyzijologiją; ir jokias augimimas negali buti užbaigtas be jos. Kožnas žmogus turetu gana žinoti moksłą apie gyvenimą, idant apsaugotu savo paties sveikatą, ir tuomi patikrintu, isz dideles dalies, sveikumą savo vaikams. Labjausiai moterys, kurioms prisieina taip daug daboti gyvenimą veisles, turetu suprasti jos istatymus. Gyvulai pagal prajautą daro kiek istengdami geriausiai del savo mažyczių. Mes turime savo galeje žinoti tai, kas yra ger ir pikta — pasiskirti vieną ir vengti kitą. Žinoma kožna motyna turetu žinoti mažiausiai nors tiek žmogiszkos fyzijologijos, kiek prikłauso prie atgimdos veisles, apsiejimo su vaikais, ir veislinio gyvenimo. Kožna moteriszke turi tiesą ant kožno moksło, kurs gali ją pakreipti atvangiaus ant kelo gyvenimo. Ji turi tiesą žinoti, kaip ji gali geriausiai iszpildyti savo pareigas ir atsivalnyti nuo atsakumo. Tuose dalykuose ne žinojimas, bet nežinia yra gedinga, ir gedinga delto, kad ji pavojinga. Isz tiesu yra geriaus žinoti piktą ir vengti jo, nei kaip buti visuomet grynu ir saldžiu nežinelu, ir per tai papulti i piktą ir prapulti. Tas, ką uždaro akis, idant nematytu duobes, gali i ją ipulti ir nutrokszti jos purvuose“.

* * *

Gal atsiras, kas ir czion man ris po koju painę tokią: „tai vis raszydamas ar-gi nenuklydai nuo savo mierio, beje parodymo sukabes medicinos su reikałais valstijos? Man-gi regisi, jog kožna eilele taria žodi už tokią sukabę, o ne priesz ją. Mateme aiszkiai, sveikatą silpstant per netikusi ir neteisu padalinimą turtu prie sziądyksztes sistemos draugijiszkos ukes, ir galybę ligu kyłant isz neiszteklaus. Kas mus gali rangesniais padaryti darbe del atmainu draugijoje, jei ne pamatymas, kur tvyło szaknis pikto, jei ne rupestis apie ateitę musu vaiku, apie łaimę ir sveikatą musu moteriu ir musu pacziu? Prieg tam temyjome, jog nemažesnes atmainos reikia vaiku auginime ir mokinime, kurie dalykai neyra iszvedami namie, be prisidejimo valstijos; moksłainese turi užimti vietą nereikalingu szaku moksłu tos, ką tiesiai reikalingos yra gyvenimo prietikiuose, kaip kad namie nežine tevu turi papildyta buti ju hygijeniszku apsiejimu ir sužiningu pakreipimu vaiku ant kelo sveikatos ir łaimes žengiant per slengsni ateinanczio jiems gyvenimo. Prieg tam mes temyjome ir reikalingumą taip vadinamos „emancipacijos moters“ isz po paduomes vyrui, prie ko mes tą emancipaciją iszaiszkinome esant ne tai, kad moteris turetu vyrú kelinemis apsimauti ir i vaiską stoti (nors yra moteriszkas vaiskas Aprikoje!), ale jos iszvalnyjimu nuo skriaudos, nemeiles, ir nełaimiu, kokios paeina isz szaltinio nežines ir priegulmes. Moteris netik augina vaikus ir per tai turi itekmę ant vaiku, bet jai prikłauso tiesa padarimo savo rodos ir kitose szakose visuomeniszko gyvenimo, i kuri moteriszke gali ineszti jeigu tiktai pałaimą.

Czion už tai nebus dar pro szali nurodymas ant likimu moters pereitose gadynese ir tarp ivairiu tautu. Tarp łaukiniu žmoniu moteris yra łaikoma už sugułovę, vergę ir valininkę vyro; prieg tam ten vieszpatauja daug-patyste, nors recziaus ir daug-vyryste.

Daugpatyste seniaus buvo pas rusus, sziądien dar yra rytinese žiamese, k. a. turkuose. Pas senoves Babylonenus mergos buvo perkamos ant rinkos, i. svetimiems jos buvo prieinamos szventnamyje my listos už užmokesni kuningams. Tarp persu Zoroaster panaikino daugpatystę. Žydai taip-gi turejo po daug paczių ir kupcziavo moterymis; noredamas atsikratyti nuo moters, žydas ją isz namu vyjo.

Augsztesnis laipsnis buvio moters buvo tai jos gaspadinysta namie, kaip randame apraszuose Homero, nors ir ten ji yra valdžioje vyro. Vaikai motyną pagal savo norą iszleidino už vyro; vyrai prisiimdinejo sugulóves ir tt. Pas Spartenus moteris pastojo turtu visuomenes ir naudojamos buvo tik del gimdymo vaiku ir del viłnu iszdarbystos. Sutuokmes czion nepažinota, ir vaikai nepažinojo savo tevo.... Atenenai žmoniszkesni turejo suproti apie meilę, ir moteris, kurios, atsižymejo dorybe ar dvases gabumais, kaip Aspasija, buvo guodojamos. Ale ir czion jos susidejo isz verginiu, atvalnytuju (isz ju paeina Hetairos) ir valnagymiu ateneniecziczių. Bet sziaip tiesos moteriu ir czion buvo siauros, lygynai kaip ir ju linkejimai netape pripažinti per istatymus. Buvo net paprotys skolinti kitam savo paczią! Ir pilozopai graiku neaugsztas pažvalgas turejo apie moteri, atskyrus gal Aristoteli. Pas rymenus pati mažai daugiaus ką vertes turejo už verginę del vyro, kurs ją tiesiok pirkimu igyjo ir turejo net tiesą sudyjimo.... Velaus maždaug paprocziai atsimaine, ir gadyneje ciesoriu vertybe moteriu pakilo, tułos net igyjo valdžią ant despotu, k. a. Julia, Messalina, Agrippina, Pappaea, Faustina etc.

Krikszczionys isz pradžios stengesi vengti moteriu, ir 6 ame szimtmetyje koncilijume Makone buvo ginczai vedami, ar moteris esą žmonemis!.... Velaus aplink 10 ir 11 szimtmeti kiło baisus doros puolis, vienok moterims neteko pasikelti, nes istatymai pavelyjo vyrams jas muszti, pažeisti, jau nieko nesznekant apie klosztorius, irednes in kvizicijos ir tt. Jeigu kuri moteris viduramžiuose pagarso, tai ji buvo zokoninke.... Ir nors 12 ir 13 szimtmecziuose ant žodžio buvo emę ricoriai garbinti moteris, tai gyvenime jie elgesi su baisiu budu: ei dami žmogžudžiauti tokie ricoriai palikdavo moteris lenciugais apkałtas del palengvinimo joms, mat, padoresnio gyvenimo".... Ir giesmes Minnesengeriu nepagerino buvimo moteriu..

Velaus Prancuzijoje pasigavo augsztesnis supratimas, ale ir tai tik naminiame gyvenime. Ir laikuose revolucijos nedaug ką laimejo moters, nesa del ju emancipacijos iżenginiu darbu nebuvo. Ir sziądien moters gyvena be tiesu, be sužines; vyrai jas mat kenczia, naudoja ir apgina ant kiek tai jiems tinka. Visa pereituve moteriu neturi linksminanczių spindulu, o tik aptemdinta yra pancziais nelaisves ir priespaudos. O kad joms nors ateite atlyginti istengtu už nudetas praeites!

Daktaras.

Pyrogranitas.

Lietuviai paprastai sako, kad moksłas niekam nera vertas, nesa gird, isz jo duonos nevalgysi! Tuomi tarpu butu visai kitaip, jeigu mes nors menkai mokslo pasłaptis pasisavintumeme, tada netik duoną gal valgytumeme isz moksło, ale ir kulturoje augsztai pakoptumeme. Sziądien tik ant vieno daigto pamosiu ir nurodysiu, kiek lietuviai galetu łaimeti, jeigu jie pułtusi prie moksłu, ipatingai prie kemijos.

Sziądien nera tokios iszdarbystos, kur kemija neiimtu pažymetiną vietą. Kemija vel naujus gyvenimui dalykus gamina. Su pagelba to moksło žmogus gamtos pajiegas ir medegą pritaikina prie savo reikału, pasinaudodamas isz ju. Sztai paveikslas.

Iki sziam łaikui szvietas žinojo, jog akmuo yra didelai naudingas daigtas, ir tai del jo kietumo. Bet nevisose szalyse buna jo apsczial. Delto reikejo kaip kur meginti, ar kas kitas negaletu užstoti vietą akmens. Daugiu žmones eme naudonen kalkinius akmenius, k. a. namus statant. Kalkinius akmenius, mat, yra lengvu gauti ir už pigiai, juos nera sunku pjaustyti, ir kada jie begant łaikui mainosi, tai nuołatai per visą ivyksta atmaina. Bet už tai kalkiniai akmenys greitai łužta ir prastoja asztrumo kantu, užgauti jie greitai trupa ir trynami lengviai nusidevi. Prieg tam jie yra skyleti, ir vanduo, esantysis skyłaitese, szałant, iszsitęsia ir suskałdo akmeni. Taigi isz kalkiniu akmeniu nera galima pastatyti trobesius, kurie łaikytu iłgą łaiką.

Už tai mokinti vyrai mislinejo, kaip butu galima tokius akmenis kietais padaryti, ir isz pradžios megino tai su pagelba alkaliszku karbonatu ir edancziu bariumo oksydu. Bet tie daigtai sunkiai duodasi vartoti, mažai iszsileidžia arba tirpsta, nueda, o bałytas prieg tam dar yra nuodingas. Jie nudegina rankas ir drapanas, viską suplemnoja, kas prie ju prisigłuudžia: medi, audekłą, tapetas ir tt., ir virszu aptrankia neperkosznia pleve. Delto kožnas mato, jog netinka daugiur toks materjołas vartoti.

Ant gało del sukietinimo akmeniu eme pasinaudoti isz drusku fluorino. Tos tai pasigode tikromis geradejomis tame dalyke: jos nera nuodingos, nenueda, o łabai sukietina pavirszi. Kalkiniuose akmeniuose jos iszsidesto i savo sudetines dalis isz savo dekos ir skylesna nustato netirpstanczias substancijas ir baisaus kietumo; o tuomi tarpu ganetinai pasidarant anglinio degiło (carbonic acid), skyłutes neužakyja, nesa per jas minetas degiłas randa sav iszeigą łaukan. Tai-gi isz łauko puses patrauką su druskomis fluorino užłaiko vandeni nuo susigerimo, o vidurinis vanduo, kyłant szalcziui, gali łaukan iszgaruoti, nieko nepagadindamas. Naudingumą tu drusku dabar kožnas supras isz skaitytoju.

Patraukti pakasą druskomis fluorino, arba fluorinuoti, yra łabai lengvu: teptuku, kempine ar, geriaus dar, szmyrksztyne pavirszis akmens tampa apdregnintas su tirpału tu drusku trissyk padieniui; paprastai jau tokio patraukimo pakanka, ir akmuo visai „nebegeria". Akmuo po to pastoja ismarkiai kietas. Norint akmeniui priduoti visokias spałvas, reikia dregninant mainyti druskas fluorino. Jeigu galandant akmenis vartotum ivairios spałvos fluoridus, tai galetum pasiekti puikiausius effektus.

Svarba szitu radynu gal kožnam isz vieno sykio puola i akis. Ale pamislykite! Ar tos radynos nepadaro revoluciją namstatystoje (architekturoje)? Ten, kur nera prigimtu, granitiniu akmeniu, galima yra pasidaryti kiecziausią ir isztrivotiniausią medegą del trobesiu, namu, bažnyczių ir tt. O juk prie to riszasi ir revolucija estetikoje, grožyje. Iktuołaik Italija ir nedaugis kitu žiamiu galejo girtiesi savo puikiais namais, dabargi kožna szalis gales igyti bu-

davones neiszpasakomo puikumo ir trivones. Ir nauda del archajologijos iszpuoła nemaża: senus akmens paminkłus, jau imanczius nykti, kad patrauksi pakasa, galima bus iszłaikyti per iłgus szimtmeczius.

Kemikai sziądien moka jau padaryti netikrus akmenis, kurie turi lygią iszveizdą, kaip ir tikriejie. Kemikai taip pat lengviai padarò granitą ir marmorą, kaip ir kepejas iszkepa baranką ar ragaiszi. Negana to, juk ir brangius akmenis kemikai taip gerai padaro, jog ir žinovai ju negali atskirti tikrus nuo netikru, taip antai padaromi yra pseudorubinai ir simili — malachitai. Delto kas gali sziądien sakyti, kad tolesniuose łaikuose miestu ulyczios negales buti grystos brangakmeniais? juk Golkonda ir Eldorado seniai taip buvo papuoszti, kodel-gi dabar tas papuoszimas negaletu buti atnaujintas płacziaus, kada medega del papuoszimo visai atpigs?!

Navatna yra pasakyti, kad priemoniszki akmens pareina isz Maskolijos. Amerikoje daro geležinkelu szynas ir ratus vagonu isz popieros, o Maskolijoje daro marmorą isz ulyczinių purvu!... Mat purvas turi savyje moli. Jog isz molo daro plytas, tai svietas žino jau nuo žiłos senoves. Sziądien-gi akmenis pasidaro isz miszinio paprasto raudono molžiamio ir sumałto, persijoto, tirpyto, koczioto molo. Vardas tokio akmens yra *pyrogranitas*, ir jo atradejas p. Kristoffovicz, kurs dirbo per 18 metu apie savo veikałą. Prabos jo akmens buvo matyti maskoliszkoje sekcijoje Paryžiaus parodos 1889 m: jos buvo padarytos su rankine pressa, ir toks akmuo atłaiko spaudimą 1300 kilogramu ant kožno ketvirtainiszko centimetro. Žinoma, kad hydraliszkos pressos padidina drutumą akmens.

Kokios gi yra ipatybes to naujo akmens, „pyrogranito“! Jis nesuguri nuo atmainu oro, jo neiveikia degiłai (acidum), jis beveik nera skyletas ir savo apymyje beveik neatsimaino, jis su vargu nusidevi ir duodasi puikiausiai nugałąsti. Taip-gi jis pjauja stiklą.

Niekas nera lengviaus, kaip tinkancziai atmainant priemaiszomas substancijas padaryti priemoniszkai marmorą ar porpyrą, o taip-gi priemoniszkąji granitą. Gyslos, juostos, taszkai, kreivos linijos — viskas yra padaroma!

Neseniai dar tape pabrikas pyrogranito atidarytas Boronovycziuose, Novgorodo redyboje. Dirba ten dabar i 300 darbininku.

„Itekme szitu radynu, sako W. Foerster, ant namstatystos ateinanczio szimtmeczio tures buti nepaprastina. Kam vis ir vis su didelais kasztais pervežineti daugspalvius marmorus Aprikos ir Italijos, kam jieszkineti puikiai dažytuju granitu Juodgiryje (Schwarzwald), Bretanijoje, Kornvallijoje arba tolaus kur eiti, kada mes tą viską galime pasidaryti ant vietos isz prasto łauku dumbło?“

Neseniai dar skaiteme „Vienybeje“, kad aluminium tures buti nauge (metołu) ateites, kada isimanys svietas ji pigiai iszgauti isz žiames. Dabar-gi žinome jau, kaip galime isz tos paczios žiames, kurią mindžiojame, pasidaryti akmeni ateites, isz kurio viską galime nužiesti: granitus, marmorus, onyksus, gemmas, grystinius akmenis, budavonems akmenis, auskaras.

Kad ne moksłas, ar žmones kuomet nors butu pareję ant tokiu radynu? Abejotina! Bet ir mes lietuviai galime czion paimti gerą pamokslą i savo szirdi. Turime vaikus, leiskiame juos i moksłą; ar nebus mums daiłu ir naudinga, kad vienas ar kitas isz musu tautos vaiku ims' pasinaudoti isz moksliszku radynu? Juk ir musu tevynei tos radynos gali tapti neiszpasakomai naudingos, jeigu mokesime ir noresime isz ju pasinaudoti. Łaukas płatus atsidaro priesz mus, jeigu mes ant jo dirbti noretumeme! Tai-gi szian, brolai, griebkimesi už moksło, isz kurio pelnysime naudą sav, o garbę savo tautai!

L. M.

Reikałuose lietuviszkos moksłavietes Amerikoje.

Nudžiugau pamatęs keletą rasztelu isz Szenandorio, raszytu i „Vienybę“ reikałuose isteigmes lietuviszkosios moksłaines Amerikoje. Smagu, mat, girdeti, jog kvepuoja dar žmones, kuriu gyvastva buvo paabejotina per iłgoką łaiką. Bet pats dalykas isteigmes moksłaines mažai dar tuomi tape pastumetas i priesžaki. Neikvalei yra, idant vieni pasakytumeme, jog meginome szi bei tą daryti tame reikale, ale....ale neteko mums kantrybes, łabjausiai kad prieg tam reikia dar ir piningu ant to prideti; o vel idant kiti tartumeme: kam miegojote tada ir tada, dabar jau per velu! Ne to mums, brolai, reikia. Juk visi žinome, kad neretai umai pasidaro dideles atmainos žmoguje per veikmę tułu aplinkybiu; tokios paczios atmainos darosi ir draugijoje, nors netaip greitai pažymetinos. Už tai ir lietuviai, nors isz pradžios patys savę buvo pardavę svetimžiamiecziams, palengva eme busti isz tautiszko miego, eme trokszti valnybes bei moksło del savęs ir del lietuviu tautos, kaip szitoje žiameje, taip ir Europoje. Asz žinau, kad sunkus tai daigtas yra keltiesi isz ilgo miego, tuomi darsunkesnis, kad nera ik valei daug mokintu musu brolu, kurie galetu visur kelą parodyti i ateitę, o taip-gi didele yra stoka pamokinancziu rasztu. Prieg tam kassyk daugiaus pribuna isz Europos musu tamsiu žmoniu, kuriems iszsirodo lyg nieko daugiaus ant svieto nereikia, kaip tik darbo i duonos kąsnelo, nežiurint koki kąsneli tas darbas suteiktu! Tokiose aplinkybese rengti moksłainę nelengvu yra. Be to viso, ir czion nuo seniaus gyvenantiejie brolai, kurie jau igyjo stovu buvi ir iszteklių ne visi meilyja szviesos ir moksło, nesa jie dar savyje tebeneszioja senus prietarus, buk moksłas tik žmogaus protą isz kelo vedąs, tikejimą diłdąs, dorą gaiszinąs ir tt. Mat tokie prietarai, atneszti isz tamsybiu Lietuvos, nespejo tapti iszvalyti isz szirdžiu ir nuomoniu musu vienžiamiecziu. Delto, matant tokias paines ir klutis, mums tuomi druczius reikia imtiesi, idant pareiti i vienybę, sutikmę, meilę; mums tuomi łabjaus reikia rupintiesi, idant savo pavezda patrauktumeme ant gero ir tuos brolus, kurie dar akiu nera prapleszę nuo tamsybes traszkanu ir spardosi iszgirdę žodi „moksłas“ ar „moksłaine“; mes tuomi łabjaus turime nenoreti pełno tuose užsiemimuose. Kas žino, gal jau butu moksłaine Szenandoryje bestovinti, pastatyta kasztais dingusiojo „Susivienyjimo“, jeigu ne pavydas, kersztai ir skauge gyventu tarpe musu žmoniu. Anuomet, kaip Szenandoryje, taip Baltimoreje, vienas ar kitas lietuvis kalbejo, buk asz tiktai delto klibinąs isteigti moksłainę, idant galecziau isz jos pełną tureti nemenką kaipo mokintojas. Sziądien gal jau nedrys to niekas tarti po to, kaip New Yorke, Szenandoryje ir Baltimoreje mokinau

nekurius savo brolus, kurie troszko moksło, nereikalaudamas užmokestos už mokinimą, ir prieg tam pó to, kaip pasitraukiau visai i szali nuo atviro darbavimosi del kelimo lietuvystes, budamas persekiotas visokiu priepuolu ir painiu. Nepalaiju nei sziądien asz balsiai ir trankiai visur kvietęs visus i mokinimąsi, vaiku szvietimą ir vedimą ju ant doros ir apszvietos kėlo, kada, rodosi, jau nieks negali nei pamislyti, idant asz trokszcziau isz to naudotiesi asabiszkai. Ale vieno dalyko nepamirszkiame: moksłaine turi buti sutverta; bet prie moksłaines reikia geru mokintoju. Nepakanka ten koki apispangi ubagą su botagu parloglinti, idant su rykszte vaikams i smageniųę protą varinetu, lyg skerdžius avis isz tvarto i ganykłą; taip-gi netinka tokia vieta nei del pusmokslu, kytravojancziu vargamistru, kurie neiszmano mieriu auginimo ir mokinimo: ant to reikia mokintu vyru! vyru, kurie užduote savo gyvasties padare szvietimą protiszkai ne brendusiuju. Tokiu vyru mes Europoje turime ganetinai daug; ką jie sziądien maskolams ar vokiecziams tarnauja, mielai jie eis i darbą del savo brolu, kada tie brolai tiktai pabus ir pabudę ims žmoniszkai elgtiesi ir troksztı szviesybes. Delto pirma viso ko: traukkiamesi i kruvą, steigkiame draugystes czion ir ten su mieriu uždejimo moksłainiu, iszleidimo kningu, papłatinimo tarp žmoniu łaikraszcziu ir tolygiu apszvietos dalyku! Nereikia iszsikalbineti, buk meś neesą ik valei mokinti, idant iszvesti istengtumeme tokius veikałus: niekas negime ką mokedamas, visko reikia mokintiesi. Uždejus pamatą del moksłaines vienam daigte, pareis i pagełbą lietuviai ir isz kitur. Atsiminkite, brolai, koks tai svarbus darbas yra! Kada del Kroatu vyskupas Strossmayeris sutvere moksłaines, visi ji gyre ir guodojo už toki darbą. O jeigu mes, biedni darbo žmones, tai padarysime, ar ne tuomi didesnis gyrius bus pelnytas?! Darykiame-gi! Dar sziądien nera toks darbas per vełai! Isteigę moksłainę, netik kad szviesybes apstą paskleisime tarp brolu Amerikoje ir užauginsime szviesesnę ir doresnę ateinanczią gentkartę, bet tuomi łabai daug prisidesime ir prie iszvadavimo isz žveriszkos nevalos savo gentainiu tevyneje Lietuvoje. Jeigu ant mokslo ir szviesos mes lietuvystę paremsime, kokia syła gales tada ją sugraminti ?! nera tos galybes, kuri sziądien moksło istangai tiketusi kelą užkirsti: Tiek jau buvo szneketa musu tarpe apie moksłą ir jo reikalingumą, kad man jau bainiu, idant skaitytojus „Vienybes“ neužpykinczіau apie tą dalyką vel raszydamas ir kłabindamas. Ale nekłabinant niekas neatsidare nei kitiems, taip-gi nei mums. Užmirszkiame vaidus, pavydus, kerszttus, imkiame myletiesi broliszkai vieni kitus, ir matysite, lietuviai, jog vaisiai meiles ir sutikmes iteiks lietuviu tautai asztrius nagus kovoje už savo naikinamąją gentę. Neapsiżakkiame-gi sekła naikinimo! Jau gana kad mus kitos tautos skriaudžia; tai nors patys apie savę dirbinekiame romiai, szviesybeje, meileje. O darbas, kurs sziądien mums naudingiausias yra, susisiekia visur su moksłu. Moksłą gi igyti lengviausia per moksłaines! Kas padare Vokietiją galinga? ju „szulmeisteriai“, mokintojai! Ir kožna gimine tuomi augsztesnę vietą ant svieto iima, kuomi szviesesni jos sąnariai yra. Żydu gimine del progresso svieto daug yra prisidejusi. Isz ju gimines kiło augszcziausias doriszkas moksłas; isż żydu gimines parejo ir szią gadynę anie kelarodžiai del biednioku: K. Marks, Lassalle; o taip gi galyba pilozopu ir dainiu yra garsiu isz ju tarpo, k. a. Spinoza, Heine, ir tt. Ar gi dyvas, kad sziądien żydai iima visur szaunią vietą ten, kur pełno daug randasi? O per ką jie tai vis pasieke? Per tai, kad savo vaikus jau nuo mažystos mokino savo moksłainese netik poteriu ir małdu, bet ir remesłu ir moksłu ir prekybos ir tt. Už tai kožnas beveik żydas yra pramanus ir apiszviesis. Jei, lietuviai, užsiimsime moksłais, jeigu mes nors vieną moksłainę pastatysime ant tikrai lietuviszku ir moksliszku pamatu, asz ne abejoju, kad del ateites savo tautos busime neiszpasakomos svarbos darbą atlikę. Ale ar mano mislys nesusitiks vel kur su iszmisłais, plovojimais ir darkymais — nežinau. Tacziau to viso nesibijau! Jeigu lietuviai sav tikrai naudingą darbą pasidarys, tai tuomet susiges ir tie, kurie isz plovojimu sziądien duoną vałgo. Tai-gi, brolai, i darbą! i darbą del moksło per istei gmę moksłaines!

Żinoma, kad butu pritikłu tokią iredną užvesti Szenandoryje. Ale ar ten atsiras tiek pajiegu, kad galetu atstoveti atgalini vežiszką ejimą tamsunu? Sunku pasakyti isz virszaus; tik tiek beda, kad ir tarp szviesiesniuju musu brolu ten dar nedidokas yra pajautimas broliszkos meiles del vienžiamiecziu ir lietuvystes. O kada apszviestesnieje neeis pirma dedami piningus ir darbą tame reikale, maža yra viltis, kad tamsesniejie bus už juos geresni ir prades darbą, jiems neapkencziamą ar baimu.

J. S.

Tevíniszka daina.

Lietuva, tevyne mano!
Asz per jurę troksztu plaukt,
Kad jausmams atrasti ganą,
Tavo laisvę kad sulaukt.

Ten miszkai ir girios užia,
Atminties pilni laukai:
Kur pažvelgsi szirdyn duria,
Net pasikelia plaukai.

Amžiais jie kraujuose mirko,
Reikiant prieszus pastumet:
Drąsiai blolis prieszus kirto,
Kad tevynei tikt laimet.

Amžius snaudę, sziądien dirbam,
Kuopan kad visiems sueit.
Siaucziant prieszus noris girdžiam - -
Jie su veju tur nueit.

Už tevynę galvas klosim:
Svettaucziu nieks nebovirs,
Brolis broliui ranką duosim
Ir tevyne mums atgis.

Lietuvos-gi visi žmones
Savo krasztą pamyles,
Nepritruks tarp mus guodones,
Kad mus laisve prażydes!..

Lakunas.

Paaiszkinimas.

Tilžeje iszeinanti „Apžvalga“ padave 9-e savo numeryje žinę isz Amerikos, butent Baltimoreje „tame taip žmoniu pilname mieste“ (kokis miestas neyra pilnas žmoniu!) yra parapija, sudeta isz dvieju tautu (lenku ir lietuviu) ir turi savo „bendrą“ (nesuprantame!) bažnyczią. Neesą, girdi, toje parapijoje kuningo, kuris moketu lietuviszkai ir lenkiszkai, ir delto kardinolas Gibons pasiuntęs vieną isz vietiniu kuningu (ką?) del atlikimo tikejimiszku pareigu su iszlyga, idant parapija pati pasirupintu gauti kuningą, mokanti lenkiszkai ir lietuviszkai.—

Lietuviai tame mieste jau ilgoka valanda kaip turi savo bažnyczią isitaisę ir parapiją užsideję. Turi jau antrą isz eiles lietuviszką kuningą. Lenkai turi savo dvi parapiji ir vienos parapijos kuningu yra musu viengentis, Kn. Radavyczius — taigi „Apžvalga“ neturi gailistauti, kad tame mieste yra stoka dvi kalbi isz-

mananczių kuningu. „Apżvalgai“ prideri žinoti, kad musu lietuviai nelabai megsta toki Babyloniszką sumaiszymą kalbu, kuri ji mums gal noretu privelyti?

Isz lietuviszku dirvu Amerikoje

Ansonia, Conn. (koresp. „Vienybes“),

Nekuriuose miestuose yra didokai lietuviu, vienok visai mažai yra tikru lietuviu, kurie saviszkai elgtusi ir kalbetu. Daugeli žinau tokiu, ką atejo isz Lietuvos tikrais lietuviais, bet, mokedami po truputi lenkiszkai žagarioti, ipacz dar apsigyvenę tarpe lenkiszku, giminiu, paprato ir poniszkai kalbeti; tai kad ir kokis szviežikas atklysta — ir tą jie pergali savu žargonu. Kaimynas, ateję pas kaimyną, jeigu prakalba lietuviszkai, tai visi pasznairuoja ir nenori kalbeti, o jeigu koks vienas ir szneka, kiti skirstosi i paszalus arba eina laukan. Tokiu budu pasirodo, kad jie neužkenczia nieko, kas yra lietuviszko. Jie aprokuoja, kad dailaus lenkiszkai szneketi nei lietuviszkai, nes dar Lietuvoje budami mate, kad katras tik turi juodus rubus, tas lenkiszkai jau szneka. Czion ateję musu vienguencziai su dideliu vargu ir sunkiu darbu pelno kąsni duonos, vienok užsidirba tiek, kad turi už ką isitaisyti pusetiną apsivilkimą, kokio savo gyvenime buvo neneszioję. Iszsinerę isz lietuviszkos sermegos, o pasiredę juodais gelumbiniais rubais, tada jau jam nepritinka lietuviszkai kalbeti. O to neatmena musu brolai, kaip Lietuvoje buvo varginami ir igrobiami nuo lenkiszku rasztininku arba ir augsztesniu urednininku visokiais budais; juk ir kur nereikia buvo, jie verže paskutini užprakaituotą skatiką ir žmogumi nenorejo vadinti; jeigu jam ir duodi kyszi, tai jis purtosi ir vis su tavim asztriai szneka, nors ryte prarytu prisiulomą skatiką, kolei jam nepripildai koserę. — Lietuvoje, musu brangioje tevynėje, daugybe minta lenku isz nuskriaudimu musu brolu, (teisibe, yra ir kitokiu svetimtaucziu, kaip maskolu, vokieczių ir tt.), o nuo ju nematę doro pasielgimo, arba nors žodžio, ne! Duodasi tankiausiai girdeti apsukimai ir pilni paniekinimo žodžiai, kaip tai: cham, mužik ir tt. Taigi, brolau, kuomi tau taip pamyło toji lenkiszka kalba? Kad tu ir neprisipažinsti savę už lenką, vienok jo vardą nesziosi, vadindamasis „polish“. Teisybe, nekuriuose miestuose lietuviai visiszkai atsiskyre nuo lenku, ju kalbos ir priežodžiu nevartoja ir jau seniai juos iszmete isz savo tarpo, vienok iki sziolai to nesupranta, kad beveik kiekvienas vietoje „lithuanian“ taria „polish“. — Yra dar vietu, kur lenkai apsiaubę laiko musu brolus ir visokiais budais juos nori prie savęs prisitraukti, idant paskui ir Amerikoje galetu ant ju sprando užsitupti ir kaipo arelai draskyti kaili ir cziulpti kraujus klaidžiu erelu.

Man rodosi, verczіaus butu isz pradžiu nepristoti ir sau gotiesi svetimtaucziu vylaus. Svetimtauczio reikia atsargiai sergetiesi ir neužsitiketi jam, o labjausiai tam, kuris mus nori suvadžioti arba suarzinti. Vertetu gerai apie tai susiprasti ir juos atitolinti, arba patiems atsitraukti, bet ir tą svetimą vardą „polish“ iszkratyti isz savo smagenu.

Laikas jau susiprasti ir apie tautiszką skirtumą; mes pasivadydami „polish“ darome didelę itekmę ju tautiszkame padejime ir padaugsinime ju skaitlaus; savo-gi vardą vis mažiname per papratimą ir nežinią, jog „polish“ tai yra lenkas, o lietuvis „lithuanian“. Reikia kiekvienam lietuviui atsiminti tą žodi ir kiekvienoje vietoje vadyti savę lietuviu, o ne lenku, akyvaizdoje svetimtaucziu. Didelę nuostebą turi svetimi gaivalai, dasižinoję, kad lietuviai savę vadina lenkais, už tad atranda mus nesuprantancziais tautiszko skirtumo. — Graudu darosi pamislyjus apie musu darbus ir rupesczius apie ateitę!

Daugybe yra lietuviu apsigyvenusiu Suv. Valstijose ir prabuvusiu kelas deszimtis metu, iszauginusiu savo vaikus ir sulaukusiu žilos galvos, bet ar jie isteige kokią atminti apie savę, ar gali ką laimeti naujai suaugusi lietuviszkoji gentkarte? Gal buti skaitytojai atsakys, kad nieko, ir asz sakau, kad iki sziolai lietuviai gyvenantiejie Amerikoje miegojo, arba mažu pasakas pasakojo, ar mokinosi loszti isz *einikio*, nesirupindami apie apszvietimą proto ir savo vaiku. Nesirupina jie ir dabar, jogei iszgirdę sznekant apie moksłavietes ir susivienyjimą sako: „tai isz to maža nauda, su lietuviszka kalba toli nenueisi, reikia angliszkai mokintiesi“ ir laiko sav už garbę, kad vaikas kalba perkrai pintais lietuviszkais žodžiais, maiszydamas i juos didesnę pusę angliszku žodžiu. Teisybę sakant, negali visus tokiais vadinti — jau sziądien yra iszmánancziu gerai lietuvystes reikałus, bet pagal senybiszką papratimą, tuni ir žiuri per pirsztus, tankiausiai tarydami: „ar asz busiu ar ne, ar prisidesiu ar ne, o bus darbas padarytas ir be manęs“. Ne, broli mano, jeigu visi tik atsidesime ant tu mylinczių tevynę darbininku, tai jie be dirbdami ir galą gaus, o vis vieni, kaip buvo, ir pasiliks. Kad jie ir dieną ir nakti nesustodami dirbtu ir vienytu lietuvius, o jeigu visi szitaip atsakys, tai ką vertas bus ju darbas? Ten yra stiprybe nepergalima, kur tauta susidaro draugiją ir visi pagal savo pajiegas szelpia ją, kuomi kas galedamas — kas turtu, kas žodžiu, o kas darbu. Bet jeigu vienas ant kito tiktai tikesimesi ir nesistengsimesi sudaryti susivienyjimo, jokiu budu nebus galima pakelti savo vardą tarptautiszkai, kulturiszkai ir pagerinti buvi ateiteje. Turime mes sekti ju pedomis, turime platinti tarp savęs mokslinyczias, nors pradines, turime szelpti visus moksliszkus užmanymus. Tada apturesime didelę naudą, kurios dar iki sziol nepažinojome, ir kada susilyginsime su kitomis tautomis, galesime drąsiai stoti ir kovoti priesz prispaudejus lietuvystes.

Moksłas tai yra musu szviesa, galybe ir iszganymas, nes be mokslinyczių ir moksło, tai noroms ar ne-noroms, tures tapti mus jaunuomenė — lenkais, maskolais, vokieczіais, ar anglais; o toji seniausiai skambanti lietuviszkoji kalba tures isznykti, nors nuo taip seniai skamba ir XIII-ame amžiuje dideleje guodoneje buvo laikoma visos Europos. Tai buvo priežasczia, kad musu senteviai mylejo savo tevynę ir kalbą, visokiais budais ją gindami nuo isznaikinimo ir stengesi del didesnio praplatinimo Lietuvos, nesigailedami savo kraujo, o mes jos ginamesi, idant patikti *pucams* kokiems. Sziądien-gi kokioje guodoneje užlaiko mus ir musu kalbą svetimi gaivalai? — kiekvienas stengiasi mus prisisavinti, kaipo akłus, del padidinimo savo tautos ir, kaip girdeti, tai musu brolai noriai pristotu prie svetimtaucziu, neatmindami, kad pirmutini žodi isztare lietuviszkai, kuri motyna ji iszmokino dar lopszyje. Vienok jiems geriaus patinka kokie ten žargonai lenku, anglu, vo-

kiecziu, ir k., żodżiu sakant, tu gaivalu, katrie buvo žiamesnes kilmes praejusiuose amžiuose tarp kaimyniszku tautu. O mus lietuviai adverniai daro — nori dar miegoti ir savo aptinusiomis akimis neižłaibo moksliszkos szviesos ir łabo.

A. Rutkautskas.

Shenandoah Pa. p. M. J. Andriukaitis, łuksztędamas mano korespondenciją 21-e num. „Vienybes“, užtemyjo man, jogei viskas, ką asz ten praneszíau apie triusavimus draugyscziu 1889 m., yra tikras mełas. Ant to turiu isztarti guodotinam viengencziu, jog jogei mano padavimas yra mełagingas ir „apszvelnytas dulkemis teisybes“, tai jam ne isz kelo butu paduoti delei žinios lietuviu teisybę tikresnę, „apszvelnytą ne dulkemis“, bet žibancziais giedriai spindulais teisybes, kuri mano mełus gal nugriaus szalin.

Apie lenkus nieko netalpinau delei to, kad nemacziau reikało! O lietuviai, kurie apie tą užmanymą rupinosi, kaip sako p. A., neiszmanelai, — tai asz apie ju iszminti nežinau! Beje! gal jie padare kłaidą, kad nenusidave pas p. A. su pasirodavijimu apie tą užmanymą.

T. Astramskis.

Mahanoy City, 10 d. Birž. 90. Sekretoriai kuopu Susivienyjimo yra užpraszomi prisiusti draugu vardus ir pravardes. Apturejus tai, galima bus aprokuoti, kiek kožna kuopa skolinga yra i „Susivienyjimą“. Pasistengkite, brolai, nes jau ir łaikas seimo artinasi, o mes dar jokio žingsnio neatlikome szi-met.

Vincas Vroczinskas.
Sekretorius „Susivienyjimo“.

Margumynai.

— *Kelaujantiejie akmenys* Australijos randasi Nevadoje. Jie yra apraszyti, kaipo visiszszkai apvałus, italiszkojo rieuczio didumo ir balti, kaip szłapio iltis. Kuomet pajudinti ant grindu, stało ar kur kitur, dvieju-triju pedu atstume vienas nuo kito — jie pradeda „kelauti“ vienas prieszais kitą pakol nesusirenka visi i kruvą. Pavienis akmenelis, nunesztas per ketures pedas nuo kruvos, sugryžta i kruvą, vienok padetas per penkias pedas — pasilieka ant vietos. Nereikalinga yra sakyti, kad tie akmenelai yra sudeti isz magnetiszkos geležrudes.

Pajieszkojimai.

Pajieszkau Ignoto Nestecko del didelo reikało; jei kas žino, tegul duoda žinę kur jis yra po adresu.

John Savage
Stony Creek, Conn.
P. O. B. 131.

Pajieszkau savo drauges Kotrynos Raubukes, kuri du metu Amerikoje esti; paskutini kartą gyveno Baltimoreje pas kuningo broli. Atsiranda del jos didele laime — tegul tuojaus atsiszaukia po adresu:

Mrs. Tekla Woitkiewicz
Box. 138 Red Jacket Mich.

Užmokejo Už Laikraszti.

„VIENYBE LIETUVNIKU“

M. Urlaka Baltimore	$1,00
J. Juozupait Mansfield	„1,00
J. Demikis Wilkes Barre	„2,00
V. Dzidolika Plymouth	„1,00
V. Daimanta „ „	„1,00
A. Dirgelo New York	„1,00
J. Savage Stony Creek	„1,00
J. Lizdas Plymouth	„1,00
S. Dugan Mt Carmel	„1,00
J. Miller Foxkrofth	„2,00

FARMOS HOFA PARKE!

J. J. Hof, kolonizatorius isz Milwaukee, apvažineja visus miestus Pennsylvanijos ir New Yorko valstiju, o gryždamas namon apsistos nekuriuose miestuose; kas noros pirkti farmas, visada ras jo vietininką namieje, kuris meilingai kožną syki nuvažiuos parodyti łaukus. Ant 4 d. Liepos bus excursija, bet kadągi per daug atsiszaukia, tai geriaus yra atvažiuoti anksceiaus

Katrie nori asabiszkai su manim szneketi, tegul tik paraszo i office'ą ir priduuda savo adresus, o tokius apłankysiu. Dažnai ateina kłausymai ar jau neturime gatavu farmu, atsakome, jogei turime, nes łaikome meisterius, kurie ant tu pedu viską padaro. 40 akru farma t. y. su 35 akrais gires ir 5 łauko ir namais kasztuoja $500 — 600 — 700. 40 akru, visa po gire $400 — 500. Mes patys viską pabudavojame už pigiausias prekes. Gera žiame, girios, vanduo, turgaviete ir bažnyczia. Turime žiames del szimtu. Tegul visi traukia i Pułaski. Raszykite pas

J. J. HOF,
119 W. Water Str., Milwaukee, Wis.

Kas užmokiejo už „Vienybę Lietuvniku o ne buvo pakvytavotą, tegul atsiszaukia in musu Redystę.

☞ Kas raszys in musu Redystę su kokiu reikału, o nores kad jam butu atraszyta, tegul atsiunczia markę pacztavą už dvicentus.

Kas pareikalaus laikraszczio
Vienybes Lietuvniku
O ne atsius pinigu norint už pusę metu, bus vienas numeras nusiustas ant pažiuros, o daugiaus ne; tas dalykas yra reikalingas del paredko.

Jonas Patrzykowski
„Kosciuszko Hotel“
Užpraszau brolius lietuvius neužmirszti užeiti pas manę. Rasite pas manę meilingą priemimą. Vynai, likieriai, ałus, cigarai ir užkandžiai visada pas manę kuo no geriausi.
11 S. Canal Str., **WILKES-BARRE,**
Prieszl. L. V. geležinkeldvari.

Lietuviszkas
Salunas
Lietuviai eikite pas savą. Łaikau saluną, kuriame gausite, iszsigerti szałto ałaus, visokiu gerymu užsirukysite skanu cigarą.
Pranas Pakołka,
6127 Main Str., ASHLEY, PA.

Milaucko Krome parsiduoda szipkortes ant geriausiu ir drucziausiu akrufu pigiau ne kaip kitur.

Rukykit ir cziulbkit Globe tabaką, nes tai yra geriauses.

KATRAS NORI UŽSIRASZYT
„VIENYBE LIETUVNIKU“
Ir siust pinigus už ję, tegul eina pas:

BALTIMORE, M. D.: Kazimiera Želegiri.
JERSEY CITY: J. Raszkauckas.
CHICAGO, ILL.: Bartłomieju Szpakewicze.
GRAND RAPIDS Mich. Matijosziu Bagdonawicze.
MAHANOY CITY.: Juozas Milauckas.
MAHANOY PLANE, PA,: I. Czerakawicze.
NANTICOKE, Pa.: Tamosziu Butkewicze.
PITTSTON, PA.: And. Tepluszi.
Shenandoah, Pa.: Kazimieriu Radzewicziu.
Shenandoah, Pa.: Jona Bobina.
Waterburio, Con.: J. Danisewicze.
Scranton, Pa.: J. Bajorajti.
Wilkes – Barre, Pa.: J. Czernika.
Pittsburg, Pa.: Wincenta Kudžiu.
BOSTON MASS. Fr. Kawalaucka.

Kas reikałaujate piningu siustie i užmarę tiesiog i namus, dasižinokit pirma pas *MILAUCKĄ*.

Baisingas kersztas.

(Kazokiszka apysaka N. Gogol'o).

Matomas mynioje raudonas virszus kazokiszkos kepures pono Danylos; spindi auksinis dirżas ant melyno żiupono, kaip viesula sukasi karcziai kasztoninio żirgo; kaip paukszti szvaistosi jis ten; rekczioja ir somyja damastiszku kardu ir kerta i karią ir deszinę. Kirsk, kazoke! duok kazoke! linksmink vyriszką szirdi; nežiopsok ant auksiniu aptaisu ir żiuponu: trempk po koju auksą ir brangakmenius! durk, kazoke! duók, kazoke, bet atsigryżk atgał: prakeikti lenkai użdegą jau namus ir vaso nubaugintą kaimenę. Ir, kaip żaibas, metesi ponas Danyla atgal, ir kepure su raudonu virszumi szmekszterejo jau palei triobas, ir retinasi aplinkui gauja.

Ne adyną, ne antrą grumiasi lenkai ir kazokai; nedaug lieka ir tu, ir antru; bet nepailsta ponas Danyla: nuverczia nuo balno ilga dzida raitorius, triampia szulnas żirgas peszczius. Jau eme begti lenkai; jau pleszia kazokai nuo negyvu auksinius żiuponus ir brangias aptaisas; jau ponas Danyla telkiasi vytiesi ir atsigręże suszaukti savuosius... ir visas sudrebejo isz pasiutimo: jam pasirode Katarinos tevas. Ana jis stovi ant kalno ir mieryja i ji isz muszkietos. Danyla puolesi tiesiog ant jo... Kazoke, ant galo leki!.. Muszkieta trinkteria — ir raganius dingo už kalno. Tikt isztikimasis Stepas mate, kaip szvysterejo raudonasis rubas ir dyvinoji kepure. Pasviro kazokas ir nudribo ant żiames. Puolesi isztikimas Stepas prie savo pono — guli jo ponas isztisas ant żiames ir użmiarkęs skaisczias akis; raudonas kraujas musza isz krutines. Vienok regesi pajuto isztikimą tarną; lengviai pravere akis: — Lik sveikas, Stepuk! pasakyk Katrei, kad neapleistu sunaus! neapleiskit ir jus jos, mano brangus tarnai! ir nutilo. Iszleke kazokiszka duszia isz szaunaus kuno, pamelynavo lupos; miegti kazokas amżinu miegu.

Apsiverke isztikimas tarnas ir moja ranka Kataryną: — Eik, pone, eik: paulavojo tavo ponas; guli jis nusigeręs ant sieros żiameles; ilgai jam neiszsiblaivyti!

Suplojo rankomis Katarina ir griuvo, kaip rugiu pedas, ant ławono. — Vyre mano! ar tu guli czion, użmerkęs akis? Kelkies, mano brangus sakaleli, isztiesk ranką: kelkies! dirsterk nors syki ant savo Katres, isztark nors żodeli!.. Tu tyli, tyli, mano mylimasis! tu pamelynavai, kaip Juodoji mare; szirdis tavo nemusza! Ko gi tu toks szaltas? ne gana karsztos mano aszaros, nesuszildyt jomis tavę! negarsus mano verksmas, nepabudyt jam tavę! Kas ves dabar kareivius tavo? Kas lakstys ant tavo żirgo? kas szvytruos kardą priesz kazokus? Kazokai, kazokai, kur garbe ir garsas jusu? Guli garbe jusu, użmerkusi akis, ant dregnos żiameles. Palaidokit manę, palaidokit drauge su juomi! użberkit żiamemis mano akis! użtieskit ant mano krutu klavines lentas! Man nereikalingas daugiaus patogis mano!

Rauda ir żudosi Katarina; o tolyje ruksta dulkes: atlekia senasis esaulas Gorobec ant pagelbos.

X.

Puikus yra Dniepras gražioje giedroje, kada valnai ir letai tarp giriu bei kalnu nesza sklidinus vandenius savo.

Nesumarmes, nekrusters: żiuri, ir nežinai, eina ar neeina jo iszkilminga platume, ir rodosi, kad visas nulietas jis isz stiklo, ir tarytum zerkolinis vieszkelis, be mieros i ploti, be galo i ilgi, skriedżia ir vyniojasi per żaluojanczią pasaulę. Smagu tada ir karsztai saulei pažvelgti isz augszczio ir panardinti spindulus i szalti stikliniu vandeniu, ir priekrantinems girems aiszkiai atsispinsti vandeniuose. Żalgiarbiniuotes! jos spriandżiasi drauge su laukinemis gelemis prie vandeniu ir, pasilenkę, żiuro i juos ir neatsigeri szviesiu savo paveikslu, ir szypsosi jam, ir sveikina ji, linguodamos szakomis; i viduri Dniepro jos nedrysta pažvelgti: niekas, apart saules ir melynojo dangaus, nežiuri i ji; retas paukszti prileks viduri Dniepro. Puikus! jam nera lygios upes ant svieto. Puikus yr Dniepras ir sziltoje vasaros naktyje, kada viskas użmiega — ir żmogus, ir żveris, ir paukszti, o vienas Dievas iszkilmingai apveżi dangu ir żiamę ir iszkilmingai sukriaczia ryzą. Nuo ryzos krinta żvaigždes; żvaigždes dega ir apszvieczia svietą ir visos sykiu atsispindi Dniepre. Visas jas laiko Dniepras tamsiame prieglobstyje savo; nei viena neisztruks nuo jo — bene tik užgesusi ant dangaus; juodoji gire su szakose miegancziais juodvarniais ir sulužę kalnai, pasvirdami stengiasi użdengti ji nors ilgu szeszelu savo; — veltuo! ner nieko ant svieto, kas galetu użdengti Dnieprą! Melsvas, melsvas plaukia jis tarp żalu krantu ir vidurnaktyje, kaip ir vidurdienyje, matomas taip toli, ant kiek gali siekti żmogiszka akis. Meilindamasis ir glausdamasis prie krantu nuo naktinio szalczio, palejdżia jis ant savęs sidabrinę srovę, o toji blizga, tarytum aszmenys damastiszko kardo, o jis, melsvas, vela użmiega. Dyvinas ir tada Dniepras, ir ner jam lygios ant svieto upes! Kuomet grudasi ant dangaus tamsus debesiai, juodoji giria svyruoja iki żiamei, arżuolai braszka ir żaibai, iszsilaužđami isz tarpdebesiu, gusiais apszvieczia visą pasaulę — baisus tada Dniepras! Vandeniniai kalnai riaumoja, daužydamiesi i krantus ir żeredami bei vaitodami atszoka atgal, ir verkia ir rauda tolyje. Taip żudosi senoji motyna kazoko, iszlydedama savo sunu i kariauną: dżiugus ir iszdydęs sedi jis ant szulno żirgo, isireiżęs ir ant szono užvertęs kepurę; o ji, raudodama, bega paskui ji, griebia už kilpu, gaudo pavadi ir laużo savo rankas ir apsilieja gailomis aszaromis.

Nożmiai juoduoja per riaumojanczias bangas apsvilę kelmai ir akmenys ant iszsikiszusiojo kranto. Ir trankosi i krantą, iszkildamas augsztyn ir nusileisdamas żiamyn, luotas. Kas isz kazoku iszdryso kilnotiesi luote toje valandoje, kada suszirdo senasis Dniepras? Matyt, tam nera żinoma, kad Dniepras ryja żmones, kaip muses.

Luotas priplauke krasztą, ir iszlipo isz jo raganius. Nelinksmus jis, jam karti puota, kurią iszkele kazokai posmert Danylos. Nelengvai nukentejo lenkai: keturesdeszimts ir keturi ponai su visu aptaisu ir żiuponais, ir trisdeszimts ir trys klapai tape sukapoti i szmotelus; likusius drauge su arklais nugine parduoti i verguvę totoriams.

Akmeniniais trepais nusileide jis tarp apdegusiu kelmu żiamyn, kur gilai żiameje iszkasta buvo jo urva; tylai iejo jis nesugirgždęs durimis, pastate ant użdengto staltiese stalo puodą ir pradejo metyti ilgomis savo rankomis kokias ten nežinotas żoles; paeme samti, isz kas — żin kokio nežinoto medżio padarytą, paseme juomi vandenio ir pradejo ji pilti

puodą, krutydamas lupas ir darydamas kas — žin kokius kerus.

Pasidare ružava szviesa ir baisu buvo žiureti tada jam i veidą: jis rodesi kruvinu, gilos tik raukszles juodavo ant jo, o akys buvo tarytum isz ugnies. Baisusis griekininkas! jau ir barzda seniai pražilo, o veidai iszaketi raukszlemis, ir iszdžiuvo visas, o vis dar dirba bedieviszkus dalykus. Vidury je kambario pradejo apsireikszti baltas debesys ir szeszelis džiaugsmo szmesterejo ant raganiaus veido; bet delko jis staigu tape nekrutamu, su iszžiodintu snukiu, nedrysdamas pasijudinti, ir delko plaukai szeriais pasistojo ant jo galvos? Debesyje priesz ji apsireiszke kas-žin keno dyvinas veidas. Nepraszytas, nekviestas atsirado jis pas raganiu svecziuosna; kas-kart ejo aiszkyn ir ismeige i ji nejudomas akis: žymiai jo, skruostai, akys, lupos — viskas nepažystama jam, niekad savo gyvastyje jis jo neregejo. Ir baisingo rodosi jame nedaug, bet nepargaletina baime apeme ji. O nepažystamoji galvą per debesi taipogi nejudomai žiurejo i ji. Debesys jau ir isznyko, o nepažystamas veidas dar aiszkiaus reiszkesi ir asztriosios akys nesitrauke nuo jo. Raganius visas nublanko, kaip audeklas; nožmiu, nesavu balsu suriko, apverte puodą... Viskas isznyko.

XI.

— Nusiramink, mano mylimoji sesute! Kalbejo senis esaulas Gorobec; — sapnai retai iszsipildo.

— Atsigulk, sesute! kalbejo jo jaunoji marti: — asz paszauksiu senąją vaistininkę; priesz ją jokia galybe nėiszliks: ji iszvarys tavo baimę.

— Nieko neatbok! kalbejo sunus jo nustverdamas kardą — niekas tavęs nenuskriaus.

Ukanotai, apvilktomis akimis, žiurejo ant visu Katarina ir nerado sznekos. „Asz pati sau pasigaminau prapulti; asz iszleidau ji!“ Galausiai ji isztare: — Asz neturiu nuo jo pakajaus! sztai jau deszimta diena asz pas jus Kijave bunu, o nei ant laszo nesumažejo vargas; tikejausi paslaptyje auginti del atkerszinimo sunu... baisiai, baisiai jis man per sapną pasirode! Saugok Dieve jums ji pamatyti! szirdis mano ir dabar taksi.“ — „Asz sukaposiu tavo kudiki, Katarina!“ suriko jis, „jeigu tu neisztekesi už manęs“... ir raudodama puolesi ji prie lopszio, o iszsigandęs kudikis isztiese rankutes ir verke.

Vire sunus esaulo isz piktumo, girdedamas tokią kalbą. Pyko ir pats esaulas: — Tegul pamegins jis, prakeiktasis antikristas, atsibastyti czion: pažins kazokiszką kumszczią. Dievas mato, kalbejo jis kėldamas augsztyn akis; — ar nelekiau asz paduoti ranką brolui Danylai? Jo szventa vale! radau jau ant szaltosios žiames, ant kurios daug daug kazokijos suguležjau; užtai ar gi nepuiki buvo puota po juomi: ar iszleidėme nors vieną gyvą lenką? Nusiramink, mano vaikeli! niekas nepasidrąsins tavęs nuskriausti; tikt jeigu manęs neliks, arba mano sunaus.

Tai kalbedamas, senasis esaulas prisiartino prie lopszio, o kudikis pamatęs kybanczią pas ji ant diržo sidabriniame aptaise raudonąją pypkę ir maksztis su blizganeziu skiltuvu, isztiese rankutę ir nusiszypsojo. — Tevo pedoms eis! pasake senasis esaulas, nuimdamas nuo savęs pypki ir atiduodamas jam: — dar nuo lopszio neatliko, o jau mislyja rukyti pypkę!

Tylai atsiduso Katarina ir pradeje supti lopszi. Sutare praleisti nakti kruvoje ir, truputi palaukę, sumigo visi; užmigo ir Katarina.

Lauke ir grinczioje buvo tylu; nemiegojo tikt kazokai, stovinti ant vaktos. Staigu Katarina surikо miegą, prabudo, o paskui ją subudo visi. — Jis užmusztas, jis papjautas! reke ji ir metėsi prie lopszio...

Visi apstojo lopszi ir suakmenejo nuo baimes, pamatę, kad jame gulejo negyvas kudikis. Nei garso neisztare nei vienas, nežinodami, ką mislyti apie negirdetiną piktadarystą.

XII.

Toli nuo Ukrainos, pervažiavus Lenkiją, paliekant užpakalyje ir didyji miestą Lembergą, stovi glitomis augszti kalnai. Kalnas palei kalną, tarytum akmeninias retežiais, sukausto jie žiamę, idant nesugriautu ją riaumojanti jure. Traukiasi akmeniniai retežiai i Valachiją ir Sedmigradiją, ir kruvomis atsistojo, povyzyje padkavos, tarpe galiciszkos ir vengriszkos tautu. Nera tokiu kalnu musu szalyje. Akis nedrysta pažvelgti ant ju; o virszunes nekuriu nelypste žmogaus peda. Dyvinas ir iszveizdis ju: ar tik ne riaumojanti jure iszbego vetroje isz placziu krantu savo, isztaszke viesula nuogandžias bangas, o jos, suakmenejęs, likosi nejudomos ore? Ar nenutruko nuo dangaus sunkus debesys ir nupuolęs susigrudo ant žiames, nes ir ant jo toksai jau pilkas szviesis, o baltoji virszune žvilga ir žeri prie saules? Dar iki Karpatu kalnu iszgirsi gudiszką kalbą, ir už kalnu dar kur-ne-kur; o ten jau ir viera ne ta, ir kalba ne ta. Gyvena skaitlingi žmones vengru; jodineja ant žirgu, kertasi ir geria neblogiaus už kazoką; o ant aptaisu ir brangiu žiuponu nesiskupi iszimti isz kiszenio raudonuju. Platus ir ruimingi yra tarp kalnu ažerai. Kaip stiklas nejudami jie, ir kaip zerkolai atspindi savyje ir nunuogintas virszunes kalnu, ir žaluojanczias pažiames ju.

Vienok kas vidurnaktyje, — blizga ar neblizga žvaigždes, — joja ant milžiniszko žirgo? Kokis milžinas nesvietiszko ugio lekia po kalnais, pro ažerus, atsispindi su milžiniszku arklu nekrutanczinose vandeniuose, ir be galo ilgas jo szeszelis baisingai mirga kalnuose? Blizga nulieti szarvai; ant peties dzida; žvanga prie balno kardas; kopturas užspaustas; usai juoduoja; akys užmerktos; blakstienai užleisti — jis miegti ir miegodamas laiko pavadi; o užpakalyje ant to paties arklo sedi vaikas, tarnas, ir taipgi miega ir, miegodamas, laikosi už milžino. Kas jis, kur, delko joja? kas ji žino? Ne dieną, ne kitą jau jis joja per kalnus. Blyksters diena, iszkils saule, jo nematyti; retkarcziais tik temyjo kalniecziai, kad per kalnus szvaistosi kas žin keno ilgas szeszelis, o giedrus dangus ir debesiai nepereis per ji. Vos naktis užtrauks tamsybę, veluk jis matomas ir atsispindi ažeruose, ir paskui ji drebedamas traukiasi szeszelis jo. Jau prajojo daugeli jis kalnu ir užkope ant Krivano. Nera augsztesnio kalno už szitą Karpatuose: kaip ciecorius iszkyla jis ant kitu. Czion sustojo arklys ir raitorius ir dar gilaus pasinere i miegą ir nusileidę debesiai užlenge ji.

(Dar ne viskas.)

MILAUCKO KROMAS valgomu tavoru ir visokiu naminiu daiktu randasi ant

No 108 Center st. Shenandoah.

Naudynga žinie

DEL LIETUWNIKU.

M. MOCKIEWICZE, pargabenó isz užmares wysokiu Lietuwyszku knigu, kajpo taj: Historyczną, Bajkiniu, Mokslyszku, su gražioms dajnelems o ir su szwentajs skajtimajs, Malda-knigiu, o parduoda suwysaj už maža prekia. Kas noryt žinot knigu wardus ir ju prekia, raszikit gromata ir indekit markia už du centus, ant tokio adriso:

Mr. M. Mockus,
P. O. Box 54. Detroit-Mich.

Knigos pargabentos isz užmares, o kuros randasy krautuweje knigu Juozapo Paukszczio, PLYMOUTH, PA.,

1.) AUKSO AŁTORUS, arba SZALTINIS dangiszku skarbu nuo $2,25 ct. iki $5,50 ct.
2.) SENAS ir naujes AUKSO AŁTORYS pujkej apdarytas..... $2, 75 c.
3.) Toke jau kn. pratesniu apdaru..... $2. 25 c.
4.) GARBE DIEWUJ ant auksztibes pujkej apdarita su kabute:.....$2,oo
5.) Toke jau su prastesniu apdaru..... $1, 65 c.
6.) SZALTINIS DIEWISZKOS łoskos arba wydutinis AUKSO AŁTORUS pujkej apdarita su kabute $1, 50 c.
8.) Pradže moksło arba Elementorius lietuwyszkas su grażejs skajtimajs tiktaj už..o25 c.
9.) HISTORIJE SENO ir Naujo iżstatimo su abrozeleis. o25 c.
10.) historije seno istatymo o50 c.
11.) 150 PSALMU DOWI DO karalaus pawydało kantyczku ir tejp dydeles..... o75 c.
12.) MENUO Szwencziausios
13.) Pokilis Szventuju.... o20 c.
Marijos Panos..... 30 ct.
14.) IŻGULDIMAS metiniu szwentiu łabaj naudinga knigele..... o25 c.
15.) GIWENIMAS SZW. MARYJOS P..... o30 c.
16.) WAIDOWAS in Dangu. o50 c
17.) Stebukłai Dievo Szv. Sakramente..... o40 ct.
18.) MOKSŁAS RIMO Kataliku..... o75 c.
19.) ŽINE apie gidima ligu kuno ir duszios apie lutery ir KALWINA..... 1,00
20.) PAŁANGES JUZE, linksmi skajtimaj..... o40,c.
21.) KALENDORIUS ant 1889 meto „ „ „ „ „ o25 c.
22.) KALENDORIUS ant 1890 metu „ „ „ 25 c.
23.) Tulmuda židu 10 ct.
24.) Sopulej Motinos Diewo 25 ct.
25.) Kajp Sumneine nuspakajiti „ „ „ 25 ct.
26.) Giwenimas- Benedikto Labro „ „ „ 15 ct,
27.) Prisygatawojimas ant smerties „ „ „ 65 ct.
28.) Draugija del iszluosawima dusziu „ „ „ 10 ct.
29.) Giwenimaj szwentuju ant wisu metu kožnos dienos pirma dalis 80 ct., Antra dalis 80 c. pirma dalis „ „ „ 80 ct.
30.) Sopulej Jezaus Christaus „ „ „ 25 ct.
31.) Garsas ape bajsibe Diewo sudo „ „ „ 50 ct.
32.) Jezau mano atpirktojau 5 ct.
33.) Kalinis Diewiszkas 5 ct.
34.) Diewas mano ir wyskas mano „ „ „ 10 ct.
35.) Girtibe „ 10 ct.
36.) APŁAŃKIMAS SS. SAKRAMENTO..... o25 c.
37.) Iżguldimas LITANIOS SZ. MARYJOS P..... o25 c
38.) PAWEJKSŁAS IŻGANITOJAUS su pujke maldele o5 c.
39.) SZ. PANA MARYJA Szidławos su maldele..... o5 c.
40.) PAWEJKSŁAS SZ. P. MARYJOS su maldele..... o5 c

Daugibe wysokiu abrozelu su maldelem po penkis centus.

Kningos

LOCNOS SPAUSTUVES.

1.) Historije gražios Katrukos ir jos wysoki atsytykimaj „ „ „ „ „ 10 ct.
2.) Sumyszymas arba bajme tury dydeles akis Tykra tejsybe isz Suwałku gubernijos 15 ct
3.) Konstytucyje del darbininku „ f0 ct
4.) Historijesapie grażę Magelona, duktery karalaus isz Neapolo ir apie Petra karejwi 40 ct.
5.) Užsystanawik ant to geraj „ „ 50 ct.
6.) Atsytikimaj ant ziames ir wandenio 10 ct.
7.) Du pujkus apraszymaj apie nedorybę žydo ir piktą augynimą wajku „ „ $1,00
8.) Pujkus apraszymas apie Lietuvą „ $1,00.
9.) Namelis pustelniko paraszytas del pujkiu Lietuwniku „ „ „ „ „ 75 ct.
10.) Apieka Diewo „ „ „ „ $1,00.
11.) Senowes apraszymas apie Duktery Filypo Karejwio „ „ „ „ „ 50 ct.
12.) Juozapas Koniuszewskis arba kankinimas Unijotu po wal łże maskolaus „ 50 ct.
13.) Kalendorius su pasakoms ir dajnoms 25 ct.
14.) Szwiesa Diewo „ „ „ „ 65 ct.
15.) Rinalda Rinaldinas „ „ „ $1,50 ct.
16.) Dajnos isz wysur surinktos „ „ 75 ct.
17.) Nedorybes Rymo Ciesorju, historije isz łajko ponawojimo Nerono „ „ „ 80 ct.
18.) Pujkus apraszymaj tikru atsytikimu isz czesu wajnos 1863 metu „ „ „ 40 ct.
19.) Witas ir Korynna historije isz łajko persekiojimo Bažnyczios S. per Deoklecijana 95 ct.
20.) Historije isz łajko Francuzkos wajnos Afrikoj „ „ „ „ 30 ct.
21.) Prawadnikas angelskos kalbos neaiškar. $1,00
o abdarytas „ „ $1,25.
22.) Jurgis Miłosławskis „ „ 80 ct.
23.) Bolesławas arba antra dalis Genowefos 30 ct.

WIRAJ

SZTORNIKAJ

Jago rejkałaujete in sawo KRAUTUWE (KROMA) dajktu in sztora tada pirkite pas

Williamson'a ir Wallace

210 East Market Str.
WILKES-BARRE PA.

Tenaj galima gaut ka no gereusiu ir szwieżeusiu taworu wałgomu ir kitoniszku dajktu.

DYDELYS KROMAS!

"Furnishing Goods"

—Wysoku dajktu kajpo taj:—

marszkiniu
wyłnoniu
audekliniu
panczeku
petneszu

wysoku dajktu kokiu tik žmoguj prirejke.

Gausyte pas—

Chas. CASPER & Son
103 NORTHAMPTON Str.
Wilkes-Barre, Pa.

Tykras Lietuwyszkas Kreuczius.

Kas naryte turet pujkius paredus o už pyge prekia, tejposgi noredami

Szipkortes iszpirkt, arba pynigus nusiunst in Europa ir in kitas dalys swieto, atsyszaukite pas:

Jona Miełdažį
Shenandoah, Pa.,

Lietuwiszkas Salunas.

Ałus, visokie gerymai ir geriausi Cigarai. Parduodu taipogi łaivakortes (szifkortes) ant visokiu łaivu ir siuneziu piningus i visas dalis svieto kuo pigiausiai.

M. Klimas,
175 North Main Str.,
PITTSTON, PA.

Del Draugistu

Lietuwyszku

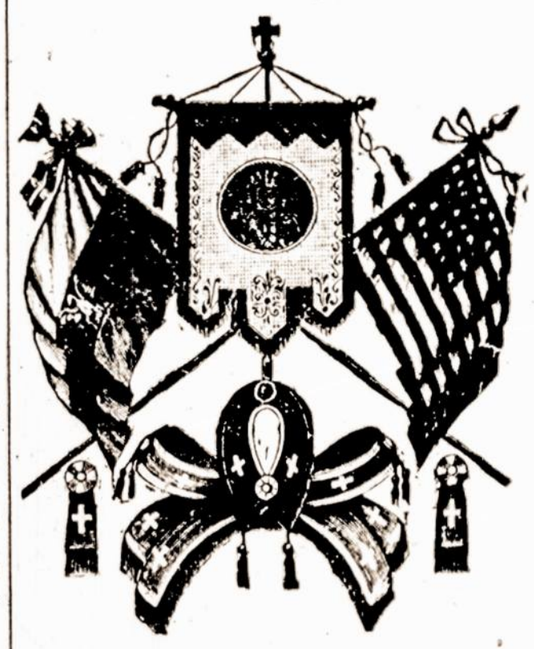

W. Słominskiene
679 Milwaukee Ave.
Chicago, Ill.

Paduodu del žines wysu lietuwyszku Draugistiu, kad mano krautuweje randasy wysoki dajktaj koki tik rejkalingi del draugistiu kajpo taj:

Karunos su patronu draugistes
Juostos
Ženkłaj ant krutines (szarfos.)
Kwietkos
Pałkos del marszoł ku, etc.

ka nopigause. Apsteluotus dajktus tejsingaj padarau ir iszgerauso taworo. Per septiniolika metu tuo tiktaj esu užsyemus ir wysos draugistes del kuriu dyrbau wysokius dajktus mano darbo ne pejke.

W. Słominskiene,
679 MILWAUKEE AVENUE
Chicago, Ill.

LIETUWYSZKAS

Salunas.

Kureme del zobowos atejgiu randasy Bylardas ir Wargonaj ant kuriu grajina tiecze pasamdity muzykantaj.

Del to kas noryte praleist linksmaj łajka ir atsygert gardaus Ałaus, Arielkeles parukit geru Cygaru.

—Atejkite pas:—

St. Ramanaucka
Luzerne Borough, Pa.,

Lietuwiszkas ir Lenkiszkas K r ● m a s !

C. H. Radzewicze.

35 E. CENTER Str. Shenandoah, Pa.

Turi wysokiu gatunku MYŁTU dydele krautuwe, tejposgi mesu wysokiu Kumpiu, Deszrelu rukitu, Cukraus, Kawos, Arbatos ir wysko ko tik gera gaspadine rejkałauje, tejsynga woga ir ka pigiause parduoda. Tejposgi wysokiu cejkiu Ziegoriu ir ziegorelu ir wysko, ko tik rejkałaujesy.

CYGARAJ! TABAKAS! tu ne giriu, ale patis rukitojej pasakisite kad dumelis gardus.
Ne užmirszkite kad to wysko gausite pas mane.

Szifkortes! 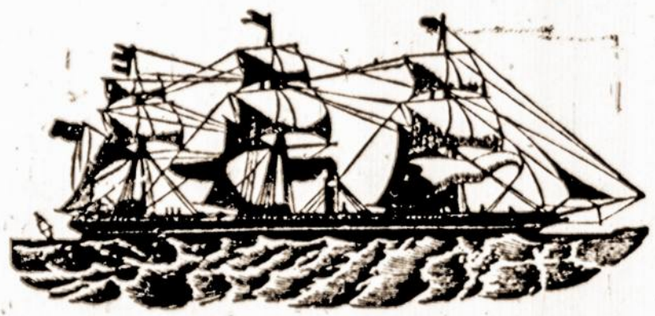 Szifkortes!

☞Galima tejpos-gi pas mane gautie pirkt szipkorcziu ant pujkeusiu ir grejczeusiu akrotu. Pabandikite pyrma atejtie pas mane pakolej ejsyte pas koki amerykona.

Charles Radziewicziu,
SHENANDOAH, PA

Lietuwyszkas ir Lenkiszkas

K R O M A S !

(GROCERYS)

Wysokiu szwieżiu Taworu.

Teipo-gi parduoda Szipkortes ing vysas dalis svieto, ant greicziausiu ir drucziausiu AKROTU.

Iszmaino visokius piningus o ir nusiuncze ing uzmare tiesiok in namus greit ir pigei.

Tom. Butkiewicziu,

5 Broadway, Nanticoke, Pa.

HENRY LEES & CO.

Pigiause vieta visame mieste ant pirkimo drapanu dełvyru, vaikinu ir vaiku, dełto kad jie visą tavorą perką ne ant bargo tiktai už piningus.

Turime didžiausi skyriu, visokiu kepuriu, skrybelu, czebatu, czeveryku ir szluru, ateikite o datirkite.

Geri maininei czebatai už					125 ct.
Pora dailu szventadieniniu czebatu					150.
Czeverykai po	125,	150,	175,	ir	200.

Vienu žodžiu sakant, visas tavoras geras ir galimas patikt kožnam, o prekios tai pigesnios kaip kituose kromuose, visam mieste.

Ateikite ir pamegykite, o busite kantanti, tiktai ne pamyrszkite numero.

Henry Lees.
25 — 27. MAIN Str., PLYMOUTH, PA.,

J. PAUKSZTIS

Agentas Lietuwiszkas ir Lankiszkas

SZIPKORCZIU

(KART OKRĘTOWYCH)

Ant wysu Kialu Mariomys Ka no pigeuse!

☞**Prusyszkajs gereusejs akrotajs. Suncze pynigus in wysas szalis swieto, o tejpos-gi ir iszmajno kajpo maskoliszkus, prusiszkus, austryjokiszkus, Francuzyszkus ir t. t.**

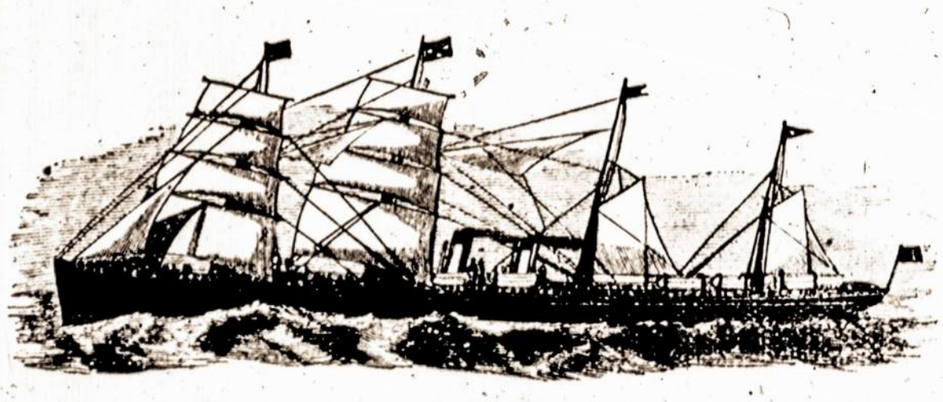

Cziene Szipkorcziu.

Isz Europos i Ameryka.

Isz Liverpool, Glasgow, Queenstown, Belfast, London	$19.00
Isz Hamburg, Amsterdam. Rotterdam, Havre or Bremen	$22.50
Ant gerausu akrotu isz Bremen in New yorka	$24.00
Isz Antwerbo in New yorka	$20.00
Isz Antwerpo in Philadelphie	$19.00
Isz Bremo in Baltimore	$21.00

Isz Amerykos in Europa.

Isz New Yorko in Bremen	$26.00
Isz Philadelphios in Hamburga	$22.00
Isz New Yorko in Antwerpa	$22.00
Isz Baltimores in Brema	$22.50
Isz *New Yorko* in *Liverpool, Glasgow, Belfast, London*	$19.00

Lankiszkos knigos małdu, pargabentos isz užmares.

1.) Westchnienie duszy pobożnej. zbiór nabożeństw i pieśni z przydaniem Drogi krzyżowej, Gorzkich żali i psalmów ..... 1,50 ct.

2.) Głos synogarlicy, na pustyni świata tego jęczącej, t. j nabożne duszy chrześciańskiejrozmyślanie..... 1,40 ct.

3.) Złoty Ołtarz czyli zbiór nabożeństw dla chrześcian i katolików..... 1,30 ct.

4.) Ołtarzyk czyli zbiór nabożeństwa dla młodzieży katolickiej..... 70 ct.

5.) Wyborek nabożeństwa dla młodzieży katolickiej.. 50 ct.

6.) Mały złoty ołtarzyk dla pobożnych dzieci katolickich ..... 45 ct.

Geriauses Bankierius

WILKES—BARRE, Pa.

☞ Iżduoda szifkortes ant wysokiu akrotu ir in wysas dalis EUROPOS. Suncze pynigus tiesog in NAMUS.

Galima pas ji pasydet pynigus, už kuruos duoda procento $3,00 už szimta ant metu.

Lietuwyszkaj, Lenkiszkaj ir Ungarskaj gali susyszneket, ba priłajko tam tikrus żmonis.

Ne użmirszkite ipacz tie ka giwenate arti to miesto.

Wilkes-Barre Deposit AND Savings BANK.

Juozapo Paukszczio

Dvi didelės Krautuvės

visokiu valgomu daigtu, kumpiu, miltu, cukriaus arbatos, kavos ir visko, kas tikt užlaikyme gyvasties reikalinga. Taipogi parsiduoda czebatai, czeverykai, marszkiniai ir visokie kiti daigtai. Viskas pigiausiai ir didžiausiame pasirinkime.

Plymouth'e ir Edwarsville, Pa.

Fabrykas Gero ir Swojko

Ałaus

—arba—

Braworas!

G. STEGMEIER & Son.

Wilkes-Barre - - - - Pa.

☞ Ten można gaut Lager Beer ir porterio isz czisto jawo daritu.

Didžiausias ir puikiausias

Hotelis Wilkes-Barre'je, po vardu

BRISTOL HOUSE,

107 South Side Public Square, prieszai Courta.

Lietuviai, budami szitame mieste, neužmirszkite ateiti, nes tai yra geriausia užeiga ir graźiausia vieta visame mieste Wilkes-Barriu.

Simonas Scharlin,
☞ **Fabrykantas**

GERIAUSIO RUSKO IR FRANCUZISZKO TABAKO.

Del wuostimo (żażiwoimo.) Pamegikit wiena karta pirkt nog jo, taj potam niekur kitur ne jeszkesyt.

110 Division Str. New York.

AGENTAS no suwamu

Maszynu

o tejpos-gi už asekurawoje NAMUS ir wysokius DAJKTUS no ugnies

GEO. GWILLIAM, agentas.

MAIN Str. Plymouth, P

UŻEJGA gereuse del LIETUWNIKU pas

Juoza Zablacka

MAHANOY CITY - PA.

Randasy gera ARIEŁKA, AŁUS ir wysoki Likierej, o tejpos-gi CYGARAJ pujkus isz Turkijos pargabety o dumelis tejp swejkas kad gido kosuli.

Pirmutyne

UŻEJGA

Del LIETUWNIKU Pas

S. Paukszti

KINGSTON, PA,

Jago szicze atkelausy,
Taj pas Paukszti wyska gausy.

Ariełku wysokiu,
Ałaus gardaus.
Wino wysokio,
Cygaru ir t. t.

Atejk Broli pamatike
Ir to wysko pabandikie.

Kobre & Herschmann

Polski, Slovenski i Litewski

BANK

40 Canal Str., — 34 Greenwich Str., near Castle Garden.

New York.

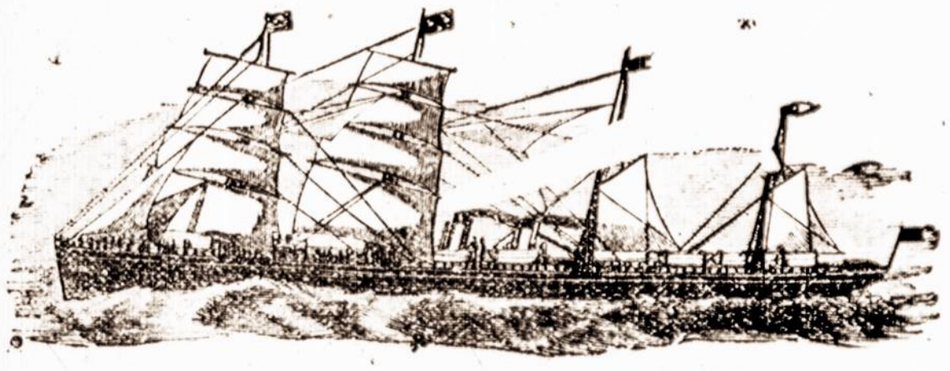

Wiraj! duodam jum żine, kad mias parduodam Szifkortes, ant wysu paczta wu Szifu, už pigeuse preke, sunczem pynigus, katruos jusu prietelej gali gaut in 15 dienu, musu kantoro galite susyszneket lietuwyszkaj ir lankiszkaj, atejkite ir matikite, kad mias per 20 metu, su kožnu apsyejname tejsyngaj ir graźej, megikite o nesygajlesyte.— Tejpos-gi parduodam tikietus ant wysu geležiniu kelu Ameryke ir Europoje.

KANTORAS MUSU HAMBURGE IRA TOKIS

S. I. Herschmann, Teilfeld Str. No. 7–8.

SPAUSTUVE!

Vienybes Lietuvniku

132 Main Street,

—PLYMOUTH, PA.—

Taip yra itaisyta jog gali spausdinti viską, kas tik io darbą jos priguli, yra ŁOCNOS MASZINOS, LITARU visokiu didele daugybe, drukavojasi apart

„Vienybes Lietuvniku,"

visokios konstitucijos, kningos deł draugysczių, apgarsinimai, tykietai gromatos kviecziancz̃ios ant veselijos ir t. t.

—— Visokiose kałbose, kaipo tai: ——

Lietuviszkai, lenkiszkai, angliszkai, vokiszkai, maskoliszkai, italijoniszkai, prancuziszkai ir t. t.

ANT. PAJAUIS

BANKIERIS

☞ Kas tury kiek PYNIGU, o noretu juos patalpint saugio wietoje kad jam ne prażutu, teguł patalpina pas mane **BANKOJE.**

Tejpos-gi randasy dydele zopostis wysokiu pyningu deł iszmajnimo, kajpo taj: Rusyjos RUBLEJ, Prusyszkos MARKOS, Austryjokiszki GULDENAJ, Francuzyszki FRANKAJ ir t. t.

Jago katras atsyweża isz użmares PYNINGUS, tuos tejpos-gi permajnau ant amerykantsku.

Suuczu pyningus in wysas dalis swieto tiesog in namus.

O tejposgi iżduodu SZIFKORTES ant wysu liniju ant pujkeusu ir druczeusu ŁAJWU.

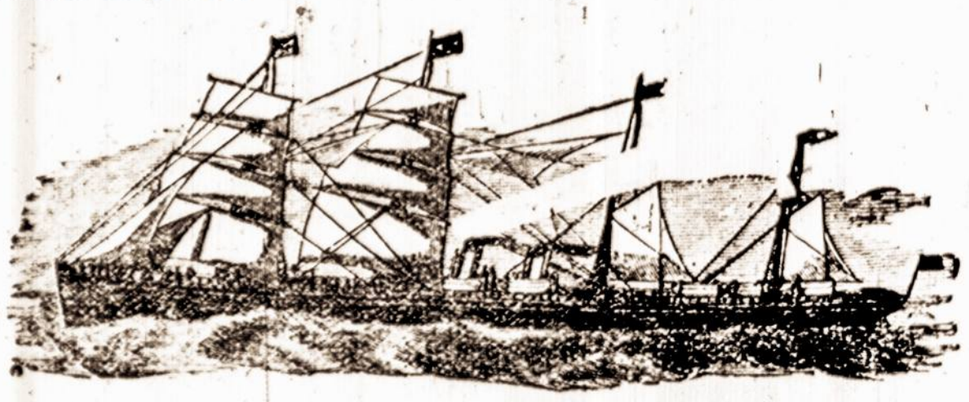

Wyskas tejsyngaj ejna
Ne użmirszkite
ANTANAS PAJAUIS
128 ir 130 Main str. PLYMOUTH Pa.

Pirmutinis Lietuwiszkas Kromas,

Groceries) **PITTSTONE,** pripilditas wysokejs taworajs deł żiwnasties, tejpgi ir drapanos deł darbi ninku, wyskas ko no geriause parsiduoda pigej ir tejsingaj, -- primenu ir taj jogej parduodu Abrozus szw., knigas małdu ir historiju; o tejpgi szifkortes ant geriausiu ir druciausiu łajwu.

Tiktaj ne użmirszkite kad tan wyska gausytė: pas A. TEPLUSZI.

Nr. 177. NORTH MAIN Str. **PITTSTON, PA.**

Andriejus Stankevyczius,

Użdejo didelę krautuvę visokiu naminiu daiktu, kaip tai: Stału, kedżiu, łovu, veidrodżiu (zerkołu) ir t. t.

Taipogi turi didelę krautuvę grażiu ir

Pigiu Grabu.

ir visokiu daiktu atsitikime smerties.

Użsijima pagrabais už pigiasni ne kad kiti użmokesti. Dełto-gi, jeigu kam prireiks ko, ateikite pas savo viengenti, kuris geriaus ir rupestingiaus viską atliks deł jusu, ne kad svetimgencziai.

And: Stankevyczius,

Ant Main ulyczios, *SHENANDOAH PA.*;

Jonas J. Bobina.

Agentas no szifkorcziu

Szifkortes!

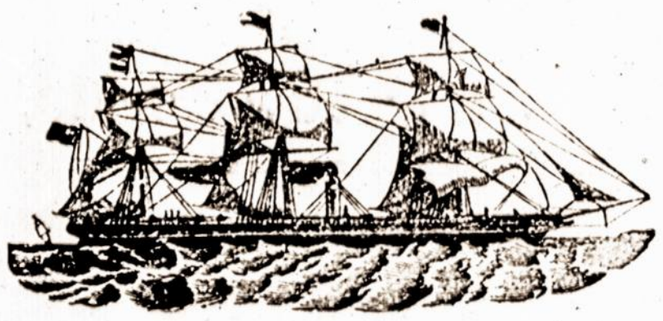

Szifkortes!

Parduodu szifkortes ant pujkiausiu ir drucziausiu ŁAJWU isz wysu zalu EUROPOS. Ir tejpos-gi galu nusiut PYNYGUS in EUROPA tiesioging namus.

Prietam łajkau dydely KROMA su wysokejs wałgomajs dajktajs, ka tik namuose geraj gaspadynej pyrejke, ir su tuo nesygiriu: ba kożnas żino. Darbiniu drebużiu ir wysokiu marszkiniu; żodżiu kałbnt wysko galima gaut,

Neużmyrszkite kad mano namas randasy ant uliczes MAIN Numeras 132 szale paczto.

Shenandoah Pa.

LIETUVISZKAS

Salunas.

Łaikau gerą ału, cigarus ir geriausius gerymus. Kas kartą atsiłankys pas manę, tas tikrai neeis pas kitą.

Vincas Szmerauckas,
PRICEBURG, PA.

☞ Sztaj brolej!

Jago norite geros trajankos gaut, arba użsyrukit kwepenti cygara, taj ejkite tiesiog pas:

Wincenta Bobina
Ant Coal ir Jordan ulicziu,
SHENANDOAH, PA.;

Jis ira tykras Lietuwnikas ir tejsyngas żmogus.

Knigos Maldu ir Kitokios

Kokiu tiktaj noryte knigu ar taj małdu ar kitokiu taj szaukites tiesiok pas K. Żalegiri, *Nr. 313 Hanover Street, Baltimore, M. D.* Ira taj geras ir tejsyngas wiras ir dydelys prietelis Lietuwniku.

Lietuviszkas Dziegornikas,

Pardavineja pigiau už visus, visokius auksinius ir sidabrinius daiktus, kaipo tai: Dziegorelus, Lenciugelus, Żiedus, Spiłkas, Revolverius ir t. t. Ir prijimu visokius dziegorius ir żiedus taisyti už łabai mażą prekę, o kartais ir už dyką. Pakoł eisite pas svetimgencziu̇s, ateikite pas manę: Kur viską geriau ir pigiau galite pirkt

Juoz. Roblauckas,
Centre Ave. Sudżios Enoh namuose,
Plymouth, Penn'a.